

Eläkkeellesiirtymisikä Suomen työeläkejärjestelmässä

Pensioneringsåldern inom
arbetspensionssystemet i Finland

Effective retirement age in the Finnish
earnings-related pension scheme

Eläkkeellesiirtymisikä Suomen työeläkejärjestelmässä

**Pensioneringsåldern inom
arbetspensionssystemet i Finland**

**Effective retirement age in the Finnish
earnings-related pension scheme**

JARI KANNISTO

Eläketurvakeskus

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Puhelin: 029 411 20

Sähköposti: etunimi.sukunimi@etk.fi

Pensionsskyddscentralen

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Telefon: 029 411 20

E-post: förnamn.efternamn@etk.fi

Finnish Centre for Pensions

FI-00065 ELÄKETURVAKESKUS, FINLAND

Telephone +358 29 411 20

E-mail: firstname.lastname@etk.fi

Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy
Tampere 2017

ISSN 2343-354X (painettu)

ISSN 2343-3558 (verkkojulkaisu)

TIIVISTELMÄ

Vuoden 2005 työeläkeuudistuksen yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi asetettiin eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen 2–3 vuodella pitkällä aikavälillä. Tämän tavoitteen toteutumista seurataan 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odotteen avulla. Keväällä 2009 Matti Vanhasen hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen välisessä sopimuksessa eläkkeellesiirtymisiälle asetettiin tarkempi nousutavoite: viimeistään vuonna 2025 eläkkeellesiirtymisiän odotteen tulee olla 62,4 vuotta. Edelleen vuoden 2017 eläkeuudistuksen valmistelussa eläkkeellesiirtymisiän nousu oli keskeinen tavoite.

Toisin kuin keskiarvo- ja mediaani-ikään, odotteeseen ei vaikuta väestön ikärakenne. Näin ollen sen avulla voidaan tarkastella ajassa tapahtuvaa muutosta eläkkeellesiirtymisiässä. Eläkkeellesiirtymisiän odote lasketaan kaikista työeläkkeelle siirtyneistä.

Vuonna 2016 eläkkeellesiirtymisiän odote oli 61,1 vuotta – ei muutosta edellisvuodesta. Miehillä se oli 61,3 vuotta ja naisilla 60,9 vuotta. Miesten ja naisten väliset erot ovat olleet pieniä, ja välillä miesten odote on ollut korkeampi kuin naisten ja päinvastoin. Parin viime vuoden aikana ero miesten ja naisten välillä on jälleen kasvanut. Ero on suuri erityisesti julkisella sektorilla, jossa viime vuonna miesten odote oli 0,9 vuotta korkeampi kuin naisten.

Odote on noussut vuoden 2005 eläkeuudistusta edeltävästä tasosta likimain kahdella vuodella, joten nousu on ollut voimakasta. Viime vuosien nousun taittuminen oli odotettavissa. Useasta syystä on ollut perusteltua odottaa eläkkeellesiirtymisiän nousuvauhdin taittuvan. Eläkkeellesiirtymisiän ripeä nousu on ollut seurausta ennen kaikkea varhaiseläkevaihtoehtojen karsimisesta. Sekä työttömyyseläke että yksilöllinen varhaiseläke on lakautettu, joten näiden eläkelajien poistuminen on vaikuttanut odotetta nostavasti. Nämä muutokset eivät enää nosta eläkkeellesiirtymisikää. Sen sijaan työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuuden alenemisen voi odottaa jatkuvan myös tulevaisuudessa.

Vaikka odotteen voimakas nousu on nyt pysähtynyt, se jatkunee myös tulevaisuudessa, mutta tulee olemaan aiempaa hitaampaa. Vuoden 2017 eläkeuudistuksen myötä vanhuuseläkkeen alaikäraajat nousevat, mikä vaikuttaa eläkkeellesiirtymisiän odotetta nostavaan suuntaan. Myös suomalaisten koheneva terveydentila vähentää työkyvyttömyyttä ja nostaa siten eläkkeellesiirtymisikää. Lisäksi eläkkeellesiirtymisiän kehitykseen vaikuttavat erityisesti talous- ja työllisyyskehitys sekä suomalaisten asenteet ja käyttäytymismuutokset eläkkeelle siirtymisessä.

Työeläkkeelle siirtyi vuonna 2016 lähes 76 000 henkilöä. Määrä nousi parilla tuhannella edellisestä vuodesta. Lähivuosina eläkkeelle siirtyneiden määrä pysynee runsaan 70 000 tasolla. Tänä vuonna eläkkeelle siirtyneiden määrän voi odottaa hieman laskevan viime vuodesta. Osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ottaneita ei lasketa eläkkeelle siirtyneisiin, koska eläkkeen saaminen ei edellytä työsuhteen päättymistä.

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrä on laskenut viime vuosina. Samalla yhä useampi työkyvyttömyyseläke alkaa osaeläkkeenä. Vuonna 2016 eläkkeelle siirtyneistä joka neljäs jäi eläkkeelle työkyvyttömyyden vuoksi. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneistä neljäsosa jäi osaeläkkeelle, joka on puolet täyden eläkkeen määrästä. Osatyökyvyttömyyseläkettä saavat jatkavat yleensä työelämässä eläkkeen rinnalla.

Kolme neljästä eläkkeelle siirtyneestä jäi vanhuuseläkkeelle. Viime vuonna vanhuuseläkkeelle siirtyi 57 000 henkilöä. Se on tilastohistorian korkein luku. Maatalouden erityiseläkkeelle siirtyneiden määrä on laskenut, viime vuonna heitä oli enää reilut 200 henkilöä. Vuoden 2005 eläkeuudistuksen yhteydessä oikeus työttömyyseläkkeeseen poistettiin 1950 ja sen jälkeen syntyneiltä, joten viimeiset työttömyyseläkkeet myönnettiin vuonna 2011.

Ikääntyvien työllisyysasteen nousu jatkui edelleen vuonna 2016. Finanssikriisin seurauksena vuonna 2009 ikäryhmässä 55–64-vuotiaat työllisyysaste laski, mutta nousi nopeasti sitä edeltäneen tason yläpuolelle ja on sen jälkeen edelleen noussut. Viime vuonna sekä 55–59-vuotiaiden että 60–64-vuotiaiden työllisyysasteet nousivat selvästi edellisestä vuodesta ja olivat tilastohistorian korkeimmat; 55–59-vuotiailla se oli 75,6 prosenttia ja 60–64-vuotiailla 47,4 prosenttia. Vaikka 55–64-vuotiaiden työllisyysaste 61,4 prosenttia on historiallisen korkea, se on selvästi matalampi kuin muissa Pohjoismaissa. Eriytisesti ikääntyvien miesten työllisyysaste on matala. Vuonna 2015 se oli EU-maiden keskitason alapuolelle. Sen sijaan muut Pohjoismaat olivat vähintään kymmenen prosenttiyksikköä EU:n keskiarvoa ylempänä. Suomen ero Ruotsiin on 20 prosenttiyksikköä. Ero on suuri vaikka se osittain selittyykin osa-aikatyöllä.

SAMMANFATTNING

Ett av de viktigaste målen i 2005 års arbetspensionsreform var att på lång sikt senarelägga pensioneringarna med 2–3 år. Hur detta mål realiserats följs upp med hjälp av den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar. Våren 2009 avtalade Matti Vanhanens regering och arbetsmarknadsorganisationerna om ett konkret höjningsmål för pensioneringsåldern: senast år 2025 ska pensioneringsåldern vara 62,4 år. I beredningen av 2017 års pensionsreform var höjningen av pensioneringsåldern alltså ett centralt mål.

I motsats till genomsnittsåldern och medianåldern påverkas den förväntade pensioneringsåldern inte av befolkningens åldersstruktur. Den bidrar således med information om förändringen i pensioneringsåldern i tiden. Den förväntade pensioneringsåldern beräknas utifrån antalet nya arbetspensionerade.

År 2016 var den förväntade pensioneringsåldern 61,1 år – ingen ändring jämfört med året innan. Den förväntade pensioneringsåldern för män var 61,3 år och för kvinnor 60,9 år. Skillnaderna mellan män och kvinnor har varit små och emellanåt har den förväntade pensioneringsåldern varit högre för män än för kvinnor och tvärtom. Under de senaste åren har skillnaderna mellan män och kvinnor igen vuxit. Skillnaden är speciellt stor på den offentliga sektorn, inom vilken männens förväntade pensioneringsålder var 0,9 år högre än kvinnornas.

Den förväntade pensioneringsåldern har nu stigit med nästan två år från nivån före pensionsreformen år 2005. Det är en kraftig höjning. Under de senaste åren har höjningen ändå planat ut som förväntat. Av flera skäl har det varit motiverat att vänta sig att höjningstakten avtar. Den snabba höjningen av pensioneringsåldern har framför allt varit en följd av att de förtida pensionsalternativen har minskats. Både arbetslöshetspensionen och den individuella förtidspensionen har avskaffats, vilket har haft en höjande inverkan på den förväntade pensioneringsåldern. Dessa förändringar höjer inte längre på pensioneringsåldern. Däremot kan invalidpensionsfrekvensen förväntas minska fortsättningsvis i framtiden.

Fastän den kraftiga ökningen har avtagit, fortsätter höjningen i framtiden, men den kommer att vara långsammare än tidigare. I 2017 års pensionsreform stiger de nedre åldersgränserna för ålderspensionen, vilket inverkar höjande på den förväntade pensioneringsåldern. Finländarnas allt bättre hälsa minskar också förekomsten av arbetsoförmåga och höjer således pensioneringsåldern. Därutöver påverkas utvecklingen av pensioneringsåldern i synnerhet av hur ekonomin och sysselsättningen utvecklas och av finländarnas attityder och beteendeförändringar vad gäller pensionering.

År 2016 gick nästan 76 000 personer i arbetspension. Antalet ökade med två tusen från året innan. Under de närmaste åren torde antalet nypensionerade hållas vid drygt 70 000. I år kan antalet nypensionerade förväntas minska en aning från i fjol. De som tagit ut partiell förtida ålderspension räknas inte in i de nypensionerade, eftersom det inte förutsätts att anställningen upphör för att pensionen ska beviljas.

Antalet nya sjukpensionstagare har sjunkit de senaste åren. Sjukpensionen börjar också allt oftare som delpension. År 2016 gick var fjärde nypensionerad i pension på grund av arbetsoförmåga. En fjärdedel av dem som blev sjukpensionerade i fjol fick delpension,

som uppgår till hälften av full pension. De som får sjukpension som delpension fortsätter vanligtvis i arbetslivet vid sidan av pensionen.

Tre av fyra nypensionerade gick i ålderspension. I fjol gick 57 000 personer i ålderspension. Det är det högsta antalet under statistikhistorien. Antalet som gått i specialpension för lantbruksföretagare har sjunkit, i fjol var deras antal längre endast lite över 200 personer. I samband med 2005 års pensionsreform slopades rätten till arbetslöshetspension för dem som är födda 1950 eller senare, vilket innebär att de sista arbetslöshetspensionerna beviljades år 2011.

Sysselsättningsgraden bland äldre personer fortsatte att växa under år 2016. Som en följd av finanskrisen år 2009 sjönk sysselsättningsgraden i åldersgruppen 55–64-åringarna, men steg snabbt till den nivå som rådde före krisen och har sedan fortsatt att växa. I fjol steg sysselsättningsgraderna bland både 55–59-åringarna och 60–64-åringarna märkbart jämfört med föregående år och var de högsta i statistikhistorien; för 55–59-åringarna var den 75,6 procent och för 60–64-åringarna var den 47,4 procent. Även om 61,4 procent sysselsättningsgrad bland 55–64-åringarna var historiskt hög, var den klart lägre än i de andra nordiska länderna. I synnerhet bland äldre män är sysselsättningsgraden låg. År 2015 var den lägre än EU-genomsnittet. De övriga nordiska länderna låg däremot minst tio procentenheter högre än EU-medeltalet. Skillnaden mellan Finland och Sverige är 20 procentenheter. Det är en stor skillnad, även om den delvis förklaras av deltidarbete.

SUMMARY

One major aim of the 2005 earnings-related pension reform was to delay the effective retirement age by 2–3 years. Progress towards this long-term aim is monitored based on the 25-year-old's expected effective retirement age. In spring 2009, the government of Prime Minister Matti Vanhanen and the labour market organisations set a more specific target, that is, to increase the expected effective retirement age to 62.4 years by 2025. Delaying the retirement age remained a priority objective in preparatory work for the 2017 pension reform.

In contrast to average and median retirement age, expected effective retirement age is not affected by the demographic age structure. For this reason it can be used for monitoring changes over time in effective retirement age. Expected effective retirement age is calculated based on the total numbers retiring on an earnings-related pension.

In 2016 the expected effective retirement age was unchanged from the year before at 61.1 years. The figure for men was 61.3 years and for women 60.9 years. After a period of marginal differences in favour of both men and women, the gender gap has widened again in the past couple of years, especially in the public sector where men's expected retirement age last year was 0.9 years higher than women's.

The expected effective retirement age has risen strongly since the 2005 pension reform by almost two years. The reversal seen in the growth trend in recent years was entirely expected, for several reasons. The sharp rise the effective retirement age was due first and foremost to the restricted availability of early retirement options. Both the unemployment pension and individual early pension have been discontinued, which has pushed up the expected effective retirement age. These changes are no longer increasing the effective retirement age. On the other hand, it is expected that the number of starting disability pensions will continue to decline in the future.

Although the sharp rise in the expected effective retirement age has now come to a halt, it is anticipated that the rising trend will continue in the future, albeit at a somewhat slower rate. The lower age limit for old-age pension will be raised in connection with the 2017 pension reform, which will have the effect of increasing the expected effective retirement age. Improving public health will also contribute to reduce disability and so increase the effective retirement age. Other factors that will impact the effective retirement age include the economic outlook and employment trends as well as attitudes towards retirement and related behaviour changes.

In 2016 almost 76,000 persons retired on an earnings-related pension, an increase of some 2,000 on the year before. Over the next few years the annual number of new retirees is expected to remain at around over 70,000. In 2017, it is predicted that the number of new retirees will be slightly down from 2016. Persons retiring on a partial old-age pension are not included in the new retirees figures because receipt of the pension does not require termination of employment.

The number of new retirees on a disability pension has decreased in recent years. At the same time, an increasing number of disability pensions begin as partial pensions. In 2016,

one in four new retirees retired due to disability. One-quarter of all new disability pension recipients retired on a partial pension, which is half the full amount of the pension. Most people on a partial disability pension continue to work while drawing a pension.

Three in four new retirees retired on an old-age pension. Last year 57,000 people retired on an old-age pension, the highest figure since statistics began. The numbers retiring on a special farmer's pension have been declining. In 2016 the figure was down to just over 200. Persons born in 1950 or later lost their eligibility for unemployment pension in connection with the 2005 pension reform, and the last unemployment pensions were granted in 2011.

The employment rate of older people continued to rise in 2016. Following the financial crisis, the employment rate in the age group 55–64 declined in 2009, only to rebound quickly to a higher than pre-crisis level. It has continued to rise ever since. Last year, the employment rates in the age groups 55–59 and 60–64 were up sharply from the year before and higher than ever since statistics began, 75.6 per cent and 47.4 per cent, respectively. Although the employment rate of 61.4 per cent for the age group 55–64 is at a historically high level, it is clearly lower than in the other Nordic countries. In particular, the employment rate for older men is low. In 2015 it was below the EU average, while figures in the other Nordic countries were at least 10 percentage points above that average. The difference between Finland and Sweden is 20 percentage points – a big difference, even though it is explained in part by part-time employment.

LUKIJALLE

Tämä raportti sisältää tietoja keskeisimmistä eläkkeellesiirtymisikää kuvaavista tunnusluvusta Suomessa. Ne ovat eläkkeellesiirtymisiän odote, keskiarvo ja mediaani. Tunnusluvut on laskettu kaikista työeläkkeelle siirtyneistä vuosilta 1996–2016. Yksityisen sektorin osalta tarkastelu ulottuu vuoteen 1983.

Eläkkeellesiirtymisiän odote lasketaan eläkkeiden alkavuuksien avulla. Se täyttää eläkkeellesiirtymisikää kuvaavalle mittarille asetetut tavoitteet, koska se reagoi eläkkeiden alkavuuksiin heti ja oikeansuuntaisesti ja on väestön ikärakenteesta riippumaton.

Odotteesta julkaistiin ensimmäinen raportti kesäkuussa 2003: *Missä iässä eläkkeelle? Raportti työeläkkeelle siirtymisen iästä ja sen mittaamisesta* (Eläketurvakeskuksen raportteja 2003:32). Eläkkeellesiirtymisiän problematiikkaa ja siihen vaikuttavia tekijöitä on kuvattu myös Jari Kanniston tutkimuksessa *Eläkkeellesiirtymisiän mittaaminen* (Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 2006:1).

Tilastovuodesta 2003 lähtien eläkkeellesiirtymisikää koskevia tilastoja on julkaistu Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja ja Eläketurvakeskuksen tilastoja -sarjoissa. Tilastovuodesta 2006 lähtien tiedot on julkaistu kolmikielisinä.

Helmikuussa 2008 julkaistiin pohjoismaisena yhteistyönä tilastoraportti *Expected effective retirement age in the Nordic countries* (Finnish Centre for Pensions; Statistical Report 2/2008). Siinä esitetään vertailukelpoiset eläkkeellesiirtymisikää koskevat tunnusluvut kustakin pohjoismaasta.

Tämän raportin sisällöstä vastaavat kehityspäällikkö Jari Kannisto ja tilastosuunnittelija Katariina Käkönen, joille pyydetään osoittamaan julkaisun sisältöä koskevat kyselyt ja ehdotukset.

Helsingissä huhtikuussa 2017
Eläketurvakeskus

TILL LÄSAREN

Denna rapport redogör för de viktigaste måtten som beskriver pensioneringsåldern i Finland. Dessa är den förväntade pensioneringsåldern, den genomsnittliga pensioneringsåldern och medianen. De beskrivande måtten har uträknats utifrån alla som arbetspensionerats åren 1996–2016. I fråga om den privata sektorn sträcker sig granskningen till år 1983.

Den förväntade pensioneringsåldern beräknas med hjälp av pensioneringsfrekvensen. Den fyller de krav som har ställts på ett mått som beskriver pensioneringsåldern, eftersom den reagerar på pensioneringsfrekvensen omedelbart och i rätt riktning och är oberoende av befolkningens åldersstruktur.

Den första rapporten om den förväntade pensioneringsåldern publicerades i juni 2003: *Missä iässä eläkkeelle? Raportti työeläkkeelle siirtymisen iästä ja sen mittaamisesta* (Eläketurvakeskuksen raportteja 2003: 32). Problematiken i anslutning till pensioneringsåldern och de faktorer som påverkar denna beskrivs också i Jari Kannistos undersökning *Eläkkeellesiirtymisiän mittaaminen* (Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 2006:1).

Sedan statistikåret 2003 har statistik om pensioneringsåldern publicerats i Pensionsskyddscentralens serie med statistikrapporter. Sedan statistikåret 2006 har rapporten publicerats på tre språk.

I februari 2008 publicerade de nordiska länderna en gemensam samnordisk rapport, *Expected effective retirement age in the Nordic countries* (Finnish Centre for Pensions, Statistical Report 2/2008). I den framställs jämförbara mått på pensioneringsåldern i varje nordiskt land.

För innehållet i den här rapporten svarar utvecklingschef Jari Kannisto och statistikplanerare Katariina Käkönen. Vardera tar gärna emot frågor och förslag om innehållet i publikationen.

Helsingfors, april 2017
Pensionsskyddscentralen

INTRODUCTION

This report provides key data on effective retirement age in Finland: expected effective retirement age, average retirement age and median retirement age. The figures are calculated based on the total numbers retiring on an earnings-related pension in 1996–2016. Data for the private sector extend back to 1983.

Expected effective retirement age is calculated based on starting pensions. It meets the criteria for an indicator describing effective retirement age since it reacts immediately and in the right direction to starting pensions and is independent of the demographic age structure.

The first report on expected effective retirement age was published in June 2003 (*Missä iässä eläkkeelle? Raportti työeläkkeelle siirtymisen iästä ja sen mittaamisesta*, Finnish Centre for Pensions, Reports 2003:32). Issues surrounding effective retirement age are also discussed in a study by Jari Kannisto (*Eläkkeellesiirtymisiän mittaaminen*, Finnish Centre for Pensions, Studies 2006:1).

The Finnish Centre for Pensions has published statistics on effective retirement age since statistical year 2003. The reports are available in three languages (Finnish, Swedish and English) from 2006 onwards.

Comparable key figures on effective retirement age in the Nordic countries are available in a joint Nordic report entitled *Expected effective retirement age in the Nordic countries* (Finnish Centre for Pensions, Statistical Report 2/2008), which was published in February 2008.

The content of this report is the responsibility of Mr Jari Kannisto, Development Manager, and MS Katariina Käkönen, Statistics Planner. The authors welcome any queries and feedback.

Helsinki, April 2017
The Finnish Centre for Pensions

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ.....	3
LUKIJALLE	9
1 Eläkkeellesiirtymisikä ja eläkkeellesiirtymisiän odote.....	17
Eläkkeellesiirtymisiän odotteen määritelmä ja laskutapa	18
Odotteelle asetetut vaatimukset.....	19
2 Eläkkeellesiirtymisiän odotteen kehitys.....	20
Näkökohtia tulevasta kehityksestä.....	21
3 Käytetyt käsitteet	25
4 Tilastojen tulkinnessa huomioon otettavia lakimuutoksia	27
Kuviot ja taulukot	55
I Eläkkeellesiirtymisikä	55
II Työeläkkeelle siirtyneet.....	65
III Työeläkevakuutetut	71

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	5
TILL LÄSAREN.....	10
1 Pensioneringsåldern och den förväntade pensioneringsåldern.....	29
Definition och beräkning av den förväntade pensioneringsåldern.....	30
Krav på den förväntade pensioneringsåldern	31
2 Den förväntade pensioneringsålderns utveckling	32
Synpunkter på den kommande utvecklingen	33
3 Begrepp som använts.....	37
4 Lagändringar som bör beaktas i tolkningen av statistiken.....	39
Figurer och tabeller	55
I Pensioneringsålder	55
II Nya arbetspensionerade	65
III Arbetspensionsförsäkrade	71

CONTENTS

SUMMARY.....	7
INTRODUCTION.....	11
1 Effective retirement age and expected effective retirement age.....	41
Definition and method of calculating expected effective retirement age.....	42
Requirements set for expected effective retirement age.....	43
2 Development of expected effective retirement age.....	44
Future outlook.....	45
3 Concepts.....	49
4 Legislative amendments relevant to interpreting the statistics.....	51
Charts and tables.....	55
I Effective retirement age.....	55
II Persons retired on an earnings-related pension.....	65
III Persons insured for earnings-related pension benefits.....	71

Taulukoissa käytetyt symbolit:

- Ei tapauksia
- .. Tietoa ei ole saatavissa tai sitä ei julkaista tapausten vähäisyyden takia
- . Tieto on loogisesti mahdoton

Använda symboler:

- Inga fall
- .. Uppgift ej tillgänglig eller utesluten p g a det ringa antalet fall
- . Logiskt omöjligt

Symbols used in the tables:

- Magnitude nil
- .. Data not available or not published due to small number of cases
- . Category not applicable

KUVIOLUETTELO

1. Eläkkeellesiirtymisiän odote	
Kaikki työeläkkeelle siirtyneet.....	55
1a. Työeläkkeelle siirtyneet sektoreittain.....	55
2. Eläkkeellesiirtymisiän odote ikäluokittain vuonna 2016	
Kaikki työeläkkeelle siirtyneet.....	56
3. Eläkkeellesiirtymisiän odote sukupuolittain	
Kaikki työeläkkeelle siirtyneet.....	56
3a. Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet.....	57
3b. Julkisen sektorin eläkkeelle siirtyneet.....	57
4. Eläkkeellesiirtymisiän odote, keskiarvo ja mediaani	
Kaikki työeläkkeelle siirtyneet.....	58
4a. Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet.....	58
5. Työeläkkeelle vuonna 2016 siirtyneet	
5a. Kaikki ikäryhmittäin.....	65
5b. 50–69-vuotiaat yksivuotisikäluokittain.....	65
6. Työeläkkeelle vuosina 2015 ja 2016 siirtyneet 50–69-vuotiaat iän mukaan	
6a. Lukumäärä.....	66
6b. Osuus työeläkevakuutetuista.....	66
7. Työeläkkeelle vuonna 2016 siirtyneet 50–69-vuotiaat sukupuolen mukaan	
7a. Lukumäärä.....	67
7b. Osuus työeläkevakuutetuista.....	67
8. Työeläkevakuutetut ikäryhmittäin.....	71
9. Työeläkevakuutetut iän mukaan 1.1.2016.....	71

TAULUKKOLUETTELO

1. Eläkkeellesiirtymisiän odote 25- ja 50-vuotiaille.....	59
2. Eläkkeellesiirtymisiän odote, keskiarvo ja mediaani.....	60
3. Eläkkeelle siirtyneiden keskiarvoikä eläkelajin mukaan.....	61
4. Työeläkkeelle siirtyneet eläkelajin mukaan.....	68

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER

1. Förväntad pensioneringsålder	
Alla nya arbetspensionerade	55
1a. Nya arbetspensionerade sektorsvis	55
2. Förväntad pensioneringsålder efter åldersgrupp år 2016	
Alla nya arbetspensionerade	56
3. Förväntad pensioneringsålder efter kön	
Alla nya arbetspensionerade	56
3a. Nya pensionerade inom privata sektorn	57
3b. Nya pensionerade inom offentliga sektorn.....	57
4. Förväntad pensioneringsålder, medelålder och median	
Alla nya arbetspensionerade	58
4a. Nya pensionerade inom privata sektorn	58
5. Nya arbetspensionerade år 2016	
5a. Alla efter åldersgrupp	65
5b. 50–69-åriga efter ettåriga åldersgrupper	65
6. Nya 50–69-åriga arbetspensionerade efter ålder åren 2015 och 2016	
6a. Antal.....	66
6b. Andel av arbetspensionsförsäkrade.....	66
7. Nya 50–69-åriga arbetspensionerade år 2016 efter kön	
7a. Antal.....	67
7b. Andel av arbetspensionsförsäkrade.....	67
8. Arbetspensionsförsäkrade efter åldersgrupp	71
9. Arbetspensionsförsäkrade efter ålder 1.1.2016.....	71

FÖRTECKNING ÖVER TABELLER

1. Förväntad pensioneringsålder för 25- och 50-åringar	59
2. Förväntad pensioneringsålder, medelålder och median	60
3. Nya pensionärers genomsnittsålder efter pensionsslag	61
4. Nya arbetspensionerade efter pensionsslag	68

LIST OF CHARTS

1. Expected effective retirement age (i.e. expectancy)	
All persons retired on an earnings-related pension	55
1a. Persons retired on an earnings-related pension by sector	55
2. Expected effective retirement age (i.e. expectancy) by age group in 2016	
All persons retired on an earnings-related pension	56
3. Expected effective retirement age (i.e. expectancy) by gender	
All persons retired on an earnings-related pension	56
3a. Persons retired on a private-sector pension.....	57
3b. Persons retired on a public-sector pension	57
4. Expected effective retirement age (i.e. expectancy), average and median age	
All persons retired on an earnings-related pension	58
4a. Persons retired on a private-sector pension.....	58
5. Persons having retired on an earnings-related pension in 2016	
5a. All persons by age group.....	65
5b. 50–69-year-olds by one-year age groups	65
6. Persons having retired on an earnings-related pension, aged 50–69, in 2015 and 2016 by age	
6a. Number	66
6b. Share of the insured.....	66
7. Persons having retired on an earnings-related pension, aged 50–69, in 2016 by gender	
7a. Number.....	67
7b. Share of the insured.....	67
8. Persons insured for earnings-related pension benefits by age group	71
9. Persons insured for earnings-related pension benefits by age at 1.1.2016.....	71

LIST OF TABLES

1. Expected effective retirement age (i.e. expectancy) for 25- and 50-year-olds	59
2. Expected effective retirement age (i.e. expectancy), average and median	60
3. Average age for persons having retired by pension benefit.....	61
4. Persons having retired on an earnings-related pension by pension benefit	68

1 Eläkkeellesiirtymisikä ja eläkkeellesiirtymisiän odote

Eläkkeellesiirtymisiän perinteiset mittaustavat, aritmeettinen keskiarvo ja mediaani, soveltuvat huonosti ajassa tapahtuvan muutoksen mittaamiseen. Väestön ikääntyessä eläkkeelle siirtyvien keski-ikä nousee, vaikka ikäluokkakohtainen eläkkeiden alkavuus ei muuttuisi. Tämä on näkynyt erityisesti vuoden 2005 jälkeen, kun suuret ikäluokat ovat tulleet vanhuuseläkeikään. Ensimmäinen suuri ikäluokka, vuonna 1945 syntyneet, täytti 63 vuotta vuoden 2008 aikana. Samalla kun eläkkeelle siirtyneiden kokonaismäärä on tasaisesti noussut, myös eläkkeellesiirtymisiän keskiarvo ja mediaani ovat nousseet. Vuonna 2010 Suomen historian suurin syntymävuosiluokka, 1947 syntyneet, saavutti vanhuuseläkeiän alarajan. Se nosti osaltaan eläkkeelle siirtyneiden määrää.

Työttömyyseläke lakkautettiin vuonna 2009 niin, että 1950 tai sen jälkeen syntyneillä ei enää ollut siihen oikeutta. Työttöminä heillä oli kuitenkin tietyin edellytyksin oikeus vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen 62-vuotiaana. Lakimuutoksen vuoksi eläkkeelle siirtyneiden määrä laski vuonna 2010 yli kymmenen prosenttia. Sen jälkeen eläkkeelle siirtyneiden määrä pysyi muutaman vuoden 70 000 henkilön tasolla ja nousi 3 000 eläkkeensaajalla vuonna 2013. Luultavasti vuonna 2014 eläkkeelle siirtyneiden määrä olisi pysynyt tuolla samalla tasolla, mutta varhennetun vanhuuseläkkeen poistaminen vuonna 1952 syntyneiltä ja sitä nuoremmilta pienensi eläkkeelle siirtyneiden määrän 70 000 henkilön tasolle. Viime vuonna vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrässä tehtiin taas ennätys, kun lähes 57 000 henkilöä jäi vanhuuseläkkeelle. Samalla koko eläkkeelle siirtyneiden joukko nousi 76 000 henkilöön. Siirtyneiden määrä oli viime vuonna toiseksi suurin 2000-luvulla.

1940-luvulla syntyneet suuret ikäluokat ovat nyt pääosin eläkkeellä. Koska jatkossa eläkeikää lähestyvät ikäluokat pienenevät, vuonna 2009 työeläkkeelle siirtyneiden määrä (80 000) näyttää jäävän ennätykseksi. Vaikka eläkkeelle siirtyneiden määrällinen ennätysvuosi on jo ohitettu, eläkkeensaajien kokonaismäärä jatkaa yhä kasvuaan.

Eläketurvakeskuksessa on seurattu eläkkeellesiirtymisiän kehitystä tunnusluvulla, johon väestön ikärakenne ei vaikuta. Sitä nimitetään **eläkkeellesiirtymisiän odotteeksi**. Odote kuvaa eläkkeelle siirtymisen iässä tapahtuvaa kehitystä. Se reagoi heti ja oikeansuuntaisesti eläkkeiden alkavuudessa tapahtuviin muutoksiin. Odote otettiin käyttöön vuonna 2003. Yksityisen sektorin osalta eläkkeellesiirtymisiän odote on voitu laskea takautuvasti vuodesta 1983 ja julkisen sektorin sekä koko työeläkejärjestelmän osalta vuodesta 1996 lähtien.

Odote lasketaan sekä 25- että 50-vuotiaalle. 25-vuotiaan odote kuvaa koko työeläkevakuutetun väestön eläkkeellesiirtymisikää, ja sitä käytetään virallisena mittarina kuvaamaan eläkkeellesiirtymisiässä tapahtuvia muutoksia. 50-vuotiaan odote lasketaan 50 vuotta täyttäneistä vakuutetuista. Koska laskennassa eivät ole mukana alle 50-vuotiaana eläkkeelle siirtyneet, 50-vuotiaan odote on aina korkeampi kuin 25-vuotiaan odote. Ero kuvaa 25–49-vuotiaana eläkkeelle siirtyneiden vaikutusta eläkkeellesiirtymisikään. Vuosittain työeläkkeelle siirtyvistä noin 10 prosenttia on alle 50-vuotiaita.

Eläkkeellesiirtymisiän odotteen määritelmä ja laskutapa

Eläkkeellesiirtymisiän odote kuvaa keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää, joka muodostuu tietynikäisille vakuutetuille, kun oletetaan, että ikäluokittainen eläkealkavuus ja kuolevuus säilyvät tarkasteluvuoden tasolla.

Eläkkeellesiirtymisiän odote saadaan siten, että ensin lasketaan vakuutettujen kuolevuus ja eläkealkavuus jokaiselle ikäluokalle tarkasteluvuoden aikana. Näitä osuuksia käyttäen voidaan laskea, kuinka moni valitun kokoisesta ja ikäisestä vakuutettujen joukosta (vaikkapa 100 000 25-vuotiaasta) siirtyisi vuoden kuluessa eläkkeelle. Vuotta vanhempana jäljellä olevien vakuutettujen määrä saadaan vähentämällä alkuperäisestä määrästä eläkkeelle siirtyneet ja kuolevuuden avulla laskettu kuolleiden määrä. Jatkamalla näin vuosi kerrallaan vanhuuseläkeikään saakka saadaan laskennalliset eläkkeelle siirtyvien lukumäärät kaikille ikäluokille. Näistä laskennallisista eläkkeelle siirtymisistä laskettu keski-ikä on eläkkeellesiirtymisiän odote.

Eläkkeellesiirtymisiän odotteen laskentakaava:

Eläkkeelle siirtymisen todennäköisyys iässä j saadaan kaavasta

$$A_j = e_j \prod_{k=m}^{j-1} (1 - e_k - y_k)$$

ja eläkkeellesiirtymisiän odote on lukujen A_j ikäkeskiarvo

$$E_m = \left(\sum_{j=m}^{70} j A_j \right) / \sum_{j=m}^{70} A_j$$

e_j = eläkealkavuus iässä j

y_j = kuolemanvaara iässä j

m = valittu lähtöikä

Suomessa vuoden 2004 loppuun asti yleinen eläkeikä oli 65 vuotta. Tämän vuoksi kaavan pääteikä oli vuonna 2004 ja sitä aiemmin 65 vuotta. Vuoden 2005 alusta yleinen eläkeikäraja muuttui siten, että vanhuuseläkkeelle voi siirtyä joustavasti ikävälillä 63–68 vuotta. Tästä syystä odotteen laskentakaavan yläikäraja nostettiin 70 ikävuoteen vuodesta 2005 lähtien. Pääteikärajan nostamisen 65 vuodesta 70 vuoteen on arvioitu nostaneen odotetta runsaalla 0,1 vuodella.

Odotteelle asetetut vaatimukset

- Tunnusluku reagoi oikein eläkkeiden alkavuuksissa tapahtuviin muutoksiin. Se laskee, jos eläkkeiden alkavuus nousee jossakin vanhuuseläkeikänuoremassa ikäluokassa ja nousee, jos eläkkeiden alkavuus laskee.
- Tunnusluku reagoi vain eläkkeiden alkavuuksissa tapahtuviin muutoksiin. Siihen eivät saa vaikuttaa väestölliset ilmiöt kuten väestön ikärakenne.
- Tunnusluku reagoi välittömästi eläkkeiden alkavuuksissa tapahtuviin muutoksiin, koska laskelmat perustuvat alkaneisiin eläkkeisiin. Jos laskelmat tehtäisiin eläkkeellä olevien pohjalta, muutokset näkyisivät tuloksissa hitaasti.
- Tunnusluvun laskemisessa tarvittava tilastomateriaali on saatavilla. Eläketurvakeskuksessa ylläpidetään keskitettyä rekisteriä kaikista työeläkkeistä ja työeläkevakuutetuista, mikä mahdollistaa alkavuusperusteisen tarkastelun.

Eläkkeellesiirtymisiän odote täyttää hyvin edellä esitetyt neljä perusvaatimusta. Lisävaatimukseksi voitaisiin vielä asettaa esim. kansainvälinen vertailtavuus. Vertailukelpoisen aineiston saaminen saattaa kuitenkin olla ongelmallista, vaikka Pohjoismaiden osalta tässä onkin onnistuttu. Odotetta ei myöskään ole mielekästä laskea kovin pienelle perusjoukolle, koska alkaneiden eläkkeiden määrän tulee kuvata eläkkeelle siirtymisen todennäköisyyttä perusjoukon kussakin ikäluokassa. Tämä vaatimus asettaa peruspopulaation jo niin suureksi, että esimerkiksi yksittäisen yrityksen henkilöstöstä odotteen laskeminen ei ole mielekästä.

2 Eläkkeellesiirtymisiän odotteen kehitys

Vuonna 2016 eläkkeellesiirtymisiän odote työeläkejärjestelmässä oli 61,1 vuotta, sama kuin edellisellä vuonna. 50-vuotiaan odote pysyi ennallaan (62,8 vuotta). Muutokset muutamana viime vuoden aikana ovat olleet pieniä ja nousu on taittunut odotusten mukaisesti. Useasta syystä on ollut perusteltua odottaa eläkkeellesiirtymisiän nousuvauhdin taittuvan. Sekä 25- että 50-vuotiaan odote ovat nyt nousseet likimain kahdella vuodella eläkeuudistusta edeltävästä tasosta. Eläkkeellesiirtymisiän ripeä nousu on ollut seurausta ennen kaikkea eläkevaihtoehtojen karsimisesta. Sekä työttömyyseläke että yksilöllinen varhaiseläke on lakkautettu. Myös varhennetun vanhuuseläkkeen poistaminen vuonna 1952 syntyneiltä ja sitä nuoremmilta on myöhentänyt eläkkeelle siirtymistä – erityisesti vuonna 2014. Jatkossa näiden eläkelajien poistuminen ei enää nosta eläkkeellesiirtymisikää.

Vaikka odotteen nousu näyttää nyt pysähtyneen, nousun voidaan odottaa jatkuvan mallillisena. Vastedes eläkkeellesiirtymisiän tuleva kehitys on riippuvainen monista eri tekijöistä. Vuoden 2017 eläkeuudistuksen uskotaan nostavan eläkkeellesiirtymisiän odotetta, koska se nostaa vanhuuseläkkeen alaikärajaa. Keskeisellä sijalla ovat talous- ja työllisyyskehityksen ohella myös työelämän laatuksymykset ja henkilökohtaiset valinnat. Myös suomalaisten koheneva terveydentila vähentää työkyvyttömyyttä ja nostaa siten eläkkeellesiirtymisikää.

Vuonna 2016 yksityisellä sektorilla 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odote oli 61,3 vuotta. Odote ei muuttunut edellisestä vuodesta. Alimmillaan odote oli vuonna 1986 (56,6 vuotta). Tuolloin yksityisellä sektorilla tulivat voimaan joustavan eläkeikäjärjestelyn eläkelajit, yksilöllinen varhaiseläke ja varhennettu vanhuuseläke. Yksityisellä sektorilla eläkkeellesiirtymisikä on siis noussut 1980-luvun alimmalta tasoltaan 4,7 vuotta. Myös 50-vuotiaan odote on noussut nopeasti vuoden 1986 sukelluksen (58,4 vuotta) jälkeen. Vuonna 2016 se oli 62,9 vuotta.

Julkisella sektorilla odote on noussut yksityistä sektoria enemmän. Vuonna 2015 ja viime vuonna odote on kuitenkin laskenut julkisella sektorilla. Vuodesta 2002 on 25-vuotiaan odote noussut julkisella sektorilla kolmella vuodella ja yksityisellä sektorilla vähän yli kahdella vuodella. Vuonna 2016 julkisella sektorilla sekä 25-vuotiaan että 50-vuotiaan odote laskivat jo toisen kerran peräkkäin. Nyt laskua oli molemmissa luvuissa 0,1 vuotta. Viime vuonna julkisella sektorilla 25-vuotiaan odote oli 61,3 vuotta ja 50-vuotiaan odote 63,1 vuotta. Parin viime vuoden aleneman seurauksena 25-vuotiaan odote on yksityisellä ja julkisella sektorilla sama, mutta edelleen 50-vuotiaan odote on julkisella sektorilla 0,2 vuotta korkeampi kuin yksityisellä sektorilla.

Miesten ja naisten välinen ero eläkkeellesiirtymisiässä on ollut pieni. Nyt ero näyttää kuitenkin kasvaneen 0,4 vuoteen miesten eduksi. Työuran alussa ja lopussa naisilla on hieman miehiä suurempi riski jäädä eläkkeelle ja näin hieman alhaisempi eläkkeellesiirtymisikä kuin miehillä. Muuten miesten ja naisten eläkkeelle siirtyminen on samanlaista. Viime vuonna 25-vuotiaiden miesten eläkkeellesiirtymisiän odote oli 61,3 vuotta ja naisten 60,9 vuotta. Kuviossa 2 on esitetty työeläkkeelle siirtyneiden odote kaikille ikäluokille 25 vuodesta alkaen. Nuorilla miehillä odote oli siis jonkin verran korkeampi kuin naisilla,

mutta ero häviää 50 ikävuoden tienoilla ja kasvaa taas vanhimpiin ikäluokkiin tultaessa. Aiemmin ero oli huomattavasti suurempi: ennen vuoden 2005 eläkeuudistusta odote oli miehillä noin puoli vuotta alhaisempi. Syynä eron oli nuorempien miesten korkea työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus. Enää työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuudessa ei kuitenkaan ole samanlaista eroa miesten ja naisten välillä.

Näkökohtia tulevasta kehityksestä

Vuoden 2005 eläkeuudistuksen yhteydessä keskeiseksi pitkän aikavälin tavoitteeksi asetettiin eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen 2–3 vuodella. Sitä seurataan 25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odotteen avulla.

Vuoden 2005 eläkeuudistuksen odotetaan nostavan eläkkeellesiirtymisikää myös pitkällä aikavälillä. Eläketurvakeskuksessa tehtiin arvioita eläkkeellesiirtymisiän kehityksestä lain valmistelun yhteydessä. Vaikka nousuvauhti on ollut ripeää 2010-luvulle tultaessa, viime vuodet ovat osoittaneet nousun taittuneen ennakoarvioiden mukaisesti. Eläkkeellesiirtymisiän nousun voidaan odottaa jatkuvan edelleen, mutta nousuvauhti on aiempaa hitaampi.

Vuoden 2005 työeläkeuudistus sisälsi useita eläkkeelle siirtymisen myöhentämiseen tähdänneitä toimenpiteitä. Keskeinen taloudellinen kannustin oli korotettu 4,5 prosentin karttuma 63–68 vuoden iässä. Mitä pitempään työskenteli, sitä suuremmaksi vanhuuseläke muodostui erityisesti kannustinkarttuman vuoksi. Myös eläkkeen rinnalla tehty työ kartutti uutta eläkettä.

Työttömyyseläke oli pitkään merkittävä eläkkeellesiirtymisreitti. Vuosittain työttömyyseläkkeelle siirtyi lähes 10 000 henkilöä heti täytettyään 60 vuoden ikärajan. Tämä vaikutti keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää alentavasti. Näin ei enää ole. Eläkkeelle siirtymisen on työttömyystilanteessa mahdollista vasta myöhemmässä iässä, eikä 60-vuotiaiden ikäluokassa ole enää poikkeuksellisen suurta eläkkeelle siirtyvien joukkoa. Vanhuuseläkkeestä on tullut pääasiallinen reitti eläkkeelle, ja nyt eläkkeelle siirrytään yleisimmin 63 vuoden iässä (ks. kuvio 5b.). Tietyin edellytyksin ennen vuotta 1958 syntyneillä työttömillä on edelleen oikeus vähentämättömään vanhuuseläkkeeseen 62-vuotiaana. Viime vuonna tätä mahdollisuutta käytti runsaat 4 000 henkilöä, mikä on 10 prosenttia edellisvuotta suurempi.

Vuoden 2011 jälkeen työttömyyseläkkeitä ei ole enää myönnetty. Työttömyyseläkkeen lakkauttaminen vuonna 1950 ja sen jälkeen syntyneiltä on siis jo myöhentänyt eläkkeelle siirtymistä selvästi.

Useat 2000-luvulla toteutetut eri eläkelajeihin kohdistuneet ikärajamuutokset ovat vaikuttaneet eläkkeellesiirtymisikään. Yhtäältä joustava vanhuuseläkeikä on mahdollistanut vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle siirtymisen aiempaa nuorempana, toisaalta se mahdollistaa työssä jatkamisen aiempaa pitempään. Vuoden 2005 uudistuksessa varhennetun vanhuuseläkkeen ikäraja nousi 62 vuoteen eli vanhuuseläkkeen saattoi varhentaa korkeintaan vuodella. Vuoden 2014 jälkeen varhennettua vanhuuseläkettä ei ole myönnetty enää vuonna 1952 tai sen jälkeen syntyneille. Osa-aikaeläkkeen alaikäraja on nostettu useamman kerran. Vuonna 2016 se oli 61 vuotta. Osa-aikaeläkkeiden myöntäminen päättyi vuonna 2016.

Odotteeseen vaikuttavat myös julkisen sektorin poikkeavat eläkeiät. Yhtäältä lakisääteistä vanhuuseläkeikää alempiin eläkeisiin oikeutettujen määrä laskee, toisaalta monen henkilökohtainen eläkeikä on yli nykyisen vanhuuseläkkeen alaikärajan 63 vuotta. Tämä on seurausta julkisen sektorin uusien ja vanhojen eläkelakien yhteensovittamisesta.

Kun tavoite eläkkeellesiirtymisiän myöhentymisestä alun perin asetettiin, sen saavuttamisen ajankohtaa ei määritelty tarkasti, vaan puhuttiin pitkän aikavälin tavoitteesta. Keväällä 2009 Matti Vanhasen hallitus ja työmarkkinajärjestöt neuvottelivat uudelleen työeläkejärjestelmän tavoitteista. Tuloksena saavutettiin yhteisymmärrys, joka sisälsi muun muassa tarkemman nousutavoitteen eläkkeellesiirtymisiän odotteelle: vähintään 62,4 vuotta vuonna 2025. Samalla kun tavoite sai tarkemmin määritellyn muodon, siitä tuli alkuperäistä kunnianhimoisempi. Vuonna 2008 eläkkeellesiirtymisiän odote oli 59,4 vuotta, joten tasaisella vauhdilla sen olisi pitänyt nousta vuosittain lähes 0,2 vuodella. Toisaalta jo tuolloin oli tiedossa, että kehitys tulisi olemaan alkupainotteinen vuoden 2005 eläkeuudistuksessa toteutettujen lakimuutosten seurauksena. Pelkästään työttömyyseläkkeen poistamisen arvioitiin nostavan eläkkeellesiirtymisikää runsaalla puolella vuodella vuoteen 2012 mennessä.

Myös Jyrki Kataisen hallitusohjelmassa vuonna 2011 toistettiin eläkkeellesiirtymisiän odotteen nousulle asetettu tavoite. Edelleen rakennepoliittisessa ohjelmassa vuonna 2013 vahvistettiin odotteen nousutavoite vähintään 62,4 vuoteen vuonna 2025. Koska vuonna 2012 eläkkeellesiirtymisiän odote oli 60,9 vuotta, tavoitteen saavuttaminen edellytti tuolloin tasaisella vauhdilla runsaan 0,1 vuoden vuosinousua. Nyt vuonna 2017 tavoitteen saavuttaminen edellyttää tasaisella vauhdilla edelleen reilusti yli 0,1 vuoden nousua vuosittain.

Koska eläkkeellesiirtymisiän nousuvauhti on viime vuosina hidastunut, nousutavoitteen saavuttaminen ilman lisätoimia on osoittautunut käytännössä mahdottomaksi. Vuoden 2017 eläkeuudistus tuo muutoksia, joiden voidaan odottaa nostavan eläkkeellesiirtymisikää. Samalla eläkkeellesiirtymisiän nousutavoitteen saavuttaminen vaikuttaa jälleen mahdolliselta. Vanhuuseläkeikä tulee nousemaan ikäluokittain kolmen kuukauden portain niin, että vuonna 1955 syntyneiden eläkeikä on 63 vuotta 3 kuukautta ja vuonna 1962 syntyneiden eläkeikä on 65 vuotta. Vanhuuseläkeiän nousu tulee väistämättä nostamaan keskimääräistä eläkkeellesiirtymisikää.

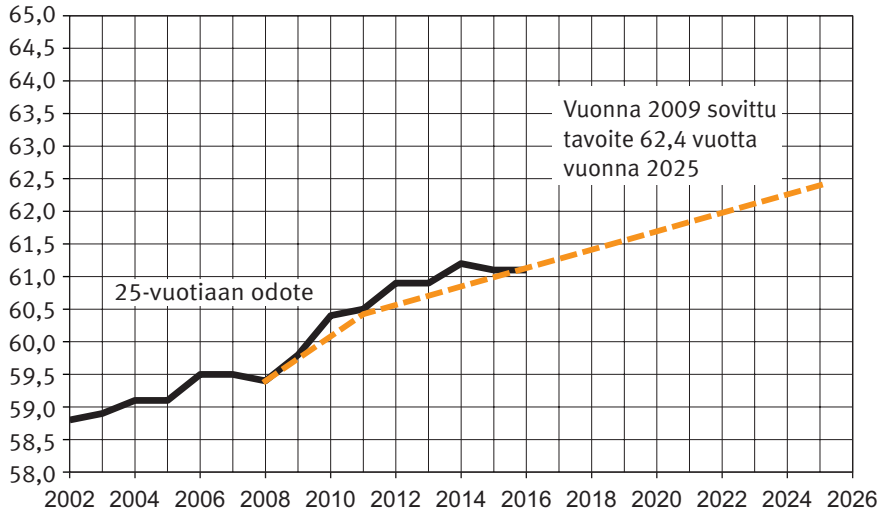
Vuoden 2017 alusta otettiin käyttöön myös uusi eläkemuoto, osittainen varhennettu vanhuuseläke, jonka voi ottaa 61 vuoden iästä alkaen ilman yläikärajaa (vuonna 1964 syntyneillä alaikäraja nousee 62 vuoteen). Eläkkeen määrä on 25 % tai 50 % edellisen vuoden loppuun mennessä karttuneesta vanhuuseläkkeestä. Ensimmäisten kuukausien perusteella näyttää siltä, että tämä uusi eläke tulee olemaan suosittu. Osittainen varhennettu vanhuuseläke ei kuitenkaan vaikuta eläkkeellesiirtymisikään, koska sen valinnoita ei katsota eläkkeelle siirtyneiksi. Näin siksi, että eläkkeen ottaminen ei edellytä työsuhteen päättämistä vaan työssä voi jatkaa entiseen tapaan. Uuden osittaisen eläkkeen ottaneet katsotaan eläkkeelle siirtyviksi vasta silloin, kun he jäävät jollekin muulle omaeläkkeelle.

Kuvio

Eläkkeellesiirtymisiän odote: tavoite ja toteuma

Odote

Tavoitteen saavuttaminen tasaisella vauhdilla edellyttäisi
- vuoden 2008 lähtötasosta vajaan 0,2 vuoden nousua vuosittain
- vuoden 2016 tasosta runsaan 0,1 vuoden nousua vuosittain.

Eläkkeellesiirtymisikä on noussut erityisesti työttömyyseläkkeen lakkauttamisen ja työkyvyttömyyseläkkeiden vähenemisen vuoksi.

Viime vuosina ikääntyneiden työllisyysaste on kehittynyt suotuisasti. Vuoden 2016 työllisyysasteet 55–64-vuotiaiden osalta antavat aihetta odottaa hyvää kehitystä eläkkeellesiirtymisiässä jatkossakin. Talouden kehitys toki ratkaisee myös ikääntyvien työllisyysasteen ja siten nykyisen kehityksen jatkoon. Työllisyysaste 60–64-vuotiaiden ikäryhmässä on noussut 2000-luvulla yli 20 prosenttiyksikköä. Muutos on suuri, sillä ikäryhmän työllisyysaste on yli kaksinkertaistunut. Kaiken kaikkiaan 55–74-vuotiaiden työllisyyskehitys on ollut viime vuosina hyvää. Valitettavasti samaan aikaan alle 35-vuotiaiden työllisyys on heikentynyt. Viime vuonna 20–24- ja 25–29-vuotiaiden työllisyysaste kääntyi lopulta nousuun, mutta 30–34-vuotiaiden työllisyysaste laski edelleen ja oli viime vuonna matalampi kuin kertaakaan 2000-luvulla.

Tulevina vuosina eläkkeellesiirtymisiän kehitykseen vaikuttaa yleisen talouskehityksen ja eläkeuudistuksen ohella työkyvyttömyyseläkkeiden tuleva kehitys. Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on laskenut pitkään, samoin työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus. Myönteisestä kehityksestä huolimatta työkyvyttömyyteen liittyy myös uhkia. Esimerkiksi alle 35-vuotiaiden työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyvien määrä on noussut viimeisten kymmenen vuoden aikana selvästi. Nuorten työkyvyttömyysriskin kasvu on valitettava ongelma, johon pitää löytää oikeat lääkkeet tulevina vuosina. Nuorten sairastamisen lisäksi myös vanhimmissa ikäryhmissä työkyvyttömyyseläkkeiden merkitys tulee kasvamaan. Vanhuuseläkeiän nosto tulee lisäämään työkyvyttömyyseläkkeiden määrää lähellä vanhuuseläkeikää.

Edellisten seikkojen ohella lähivuosien kehitykseen tulee vaikuttamaan olennaisesti kaksi seikkaa. Yhtäältä keskeinen merkitys on asenteilla ja käyttäytymismuutoksilla: miten ihmiset jatkavat vanhuuseläkeiän alarajan täyttämisen jälkeen työssä, ja miten tähän

suhtautuvat työnantajat. Toisaalta työttömyyseläkkeen poistamisen seurauksena joukko työttömiä odottaa 62 vuoden iän täyttämistä, jolloin heistä merkittävä osa voi jäädä vähentämättömälle vanhuuseläkkeelle. Tämä mahdollisuus on ennen vuotta 1958 syntyneillä, mikä on merkinnyt ja merkinnee myös lähivuosina 62-vuotiaana eläkkeelle siirtyvien suurta määrää. Kehitys näkyy ainakin osittain jo vuosien 2012 ja 2013 tilastoluvuissa.

Varhennetun vanhuuseläkkeen poistaminen on vähentänyt 62-vuotiaana eläkkeelle siirtyneiden määrää vuodesta 2014 ja lisännyt vastaavasti vuodesta 2015 alkaen 63-vuotiaana vanhuuseläkkeelle siirtyneiden määrää. Toki taloustilanteen kehitys tulee vaikuttamaan myös ikääntyneiden työllisyyteen ja sitä kautta erityisesti vanhuuseläkeiän alarajalla olevien mahdollisuuksiin jatkaa työelämässä. Jos talous kehittyy epäsuotuisasti, vanhuuseläkkeelle siirtyvien määrä nousee ja se puolestaan laskee eläkkeellesiirtymisiän odotetta.

Pitemmällä aikavälillä voidaan odottaa ikääntyvän työvoiman kysynnän kasvavan samalla kun tarjonta ikärakenteen seurauksena alenee. Työssä jatkamista tukee myös vanhuuseläkeiän asteittainen nousu.

3 Käytetyt käsitteet

Eläkkeellesiirtymisikää kuvataan kolmella keskiluvulla: **eläkkeellesiirtymisiän odote**, **mediaani** ja **keskiarvoikä**. Eläkkeellesiirtymisiän odotteen laskentakaava on selostettu sivulla 18. Mediaani-ikä on aineiston keskimäinen havainto, ts. puolet eläkkeelle siirtyneistä on tätä nuorempia ja puolet vanhempia. Keskiarvoikä on eläkkeelle siirtyneiden ikien aritmeettinen keskiarvo. Mediaanin ja keskiarvoian laskemisessa käytetään ikää eläkkeen alkaessa.

Edellä esitetyt keskiluvut kuvaavat eläkkeellesiirtymisikää eri tavoin ja sopivat näin ollen eri käyttötarkoituksiin. Siksi on perusteltua julkaista jatkossakin kaikkia kolmea keskilukua. Esimerkiksi kansainvälisissä vertailuissa käytetään yleisimmin keskiarvoa. Keskiarvo on myös kaikkien tuntema keskiluku ja sen vuoksi usein käytetty. Toisaalta, koska eläkkeellesiirtymisiän jakauma on hyvin vino, keskimäinen havainto eli mediaani kuvaa hyvin tyypillistä eläkkeellesiirtymisikää. Odote puolestaan mittaa parhaiten ajassa tapahtuvaa muutosta eläkkeellesiirtymisiässä.

Työeläkkeelle siirtyneeksi katsotaan henkilö, jonka omaan työuraan perustuva eläke (ei koske osa-aikaeläkettä) alkoi tilastovuoden aikana tai jonka eläkeoikeus on alkanut aiemmin, mutta eläkepäätös on tehty vasta tilastovuonna. Lisäksi edellytetään, että henkilö ei ole saanut omaan työuraan perustuvaa eläkettä ainakaan kahteen vuoteen. Eläkelajikohtaisissa luvuissa edellytetään, että henkilö ei ole saanut ko. lajin mukaista eläkettä kahteen vuoteen. Vanhuuseläkkeelle siirtyneiden kohdalla tutkitaan, että henkilö ei ole saanut mitään omaan työuraan perustuvaa eläkettä (ei koske osa-aikaeläkettä) kahteen vuoteen. Perhe-eläkkeet eivät ole tarkastelussa mukana lainkaan.

Osa-aikaeläkkeelle siirtyneitä ei katsota eläkkeelle siirtyneiksi. Heidän katsotaan siirtyvän eläkkeelle vasta silloin, kun he siirtyvät osa-aikaeläkkeen jälkeen jollekin muulle eläkkeelle, useimmiten vanhuuseläkkeelle. Jos puolet osa-aikaeläkeläisistä tulkittaisiin eläkkeelle siirtyneiksi ja puolet työssä oleviksi, odotteen arvo olisi 0,25 vuotta julkaistua matlampi. Vuoden 2016 lopussa osa-aikaeläkettä sai 10 400 henkilöä.

Sektorikohtaisesti tarkastelu tehdään aina kyseisen sektorin kannalta, eli eläkkeelle siirtymistä pääteltäessä tutkitaan vain kyseisen sektorin eläkkeitä. Koko työeläkejärjestelmän kohdalla edellytetään, että henkilöllä ei ole ollut eläkettä kummaltakaan sektorilta kahteen vuoteen.

Työeläkevakuutetuilla tarkoitetaan tässä julkaisussa eläketurvan piiriin kuuluvia henkilöitä, jotka eivät saa omaan työuraan perustuvaa eläkettä (pois lukien osa-aikaeläke). Tarkasteluvuoden työeläkevakuutettu väestö lasketaan edellisen vuoden lopun työeläkevakuutetuista.

Työeläkejärjestelmä koostuu yksityisestä ja julkisesta sektorista. Työeläkevakuutetuista noin kolme neljästä työskentelee yksityisellä sektorilla ja joka kolmas julkisella sektorilla. Vuoden aikana molemmilla sektoreilla työskenteleviä on alle 10 prosenttia kaikista vakuutetuista.

Yksityiseen sektoriin kuuluvat:

- Työntekijän eläkelaki TyEL
- Merimieseläkelaki MEL
- Yrittäjän eläkelaki YEL
- Maatalousyrittäjän eläkelaki MYEL
- Laki maatalousyrittäjien luopumistuesta LUTUL.

Julkiseen sektoriin kuuluvat (31.12.2016 asti):

- Valtion eläkelaki VaEL
- Kunnallinen eläkelaki KuEL
- Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaki KiEL
- Kansaneläkelaitoksen ja Suomen Pankin toimihenkilöt, Ahvenanmaan maakunnan hallitus sekä kansanedustajat ja valtioneuvosto.

Vuoden 2017 alussa voimaan tullessa eläkeuudistuksessa otettiin käyttöön julkisen alan eläkelaki JuEL, joka yhdisti aiemmin voimassa olleet julkisen sektorin eläkelait KuEL, VaEL ja KiEL. Uusi laki koskee myös Kansaneläkelaitoksen henkilökuntaa.

4 Tilastojen tulkinnessa huomioon otettavia lakimuutoksia

1.1.1986 Yksityisellä sektorilla tulivat voimaan yksilöllinen varhaiseläke (alaikäraja 55 vuotta) ja varhennettu vanhuuseläke (alaikäraja 60 vuotta).

Yksityisellä sektorilla tuli voimaan eräiden työsuhteessa olevien taiteilijoiden ja toimittajien eläkelaki (TaEL).

Työttömyyseläkkeen ikäraja päätettiin palauttaa 55 vuodesta 60 vuoteen siten, että uusia ikäluokkia ei enää oteta työttömyyseläkkeen piiriin. Seuraavan kerran uusi ikäluokka pääsi työttömyyseläkkeelle vasta vuonna 1991 täytettyään 60 vuotta.

1.1.1987 Yksityisellä sektorilla tuli voimaan osa-aikaeläke (alaikäraja 60 vuotta).

1.7.1989 Julkisella sektorilla tulivat voimaan yksilöllinen varhaiseläke (alaikäraja 55 vuotta), varhennettu vanhuuseläke (alaikäraja 58 vuotta) ja osa-aikaeläke (alaikäraja 58 vuotta).

1.1.1991 Merimieseläkelakia (MEL) muutettiin siten, että Merimieseläkekassa liitettiin yksityisen sektorin vastuunjakojärjestelmään.

1.1.1994 Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja nousi 55 vuodesta 58 vuoteen (vuoden 1939 jälkeen syntyneillä). Samanaikaisesti yksilöllisen varhaiseläkkeen saamisen ehtoja jonkin verran lievennettiin. Vastaavasti työttömyyseläkkeen saamisen ehtoja kiristettiin.

Osa-aikaeläkkeen ikäraja laski myös yksityisellä sektorilla 58 vuoteen.

1.1.1998 TaEL uudistettiin koskemaan kaikkea vähäistäkin yksityisen puolen työtä eli tuli voimaan ns. ”pätkätyölaki”, joka laajensi vakuutettujen piiriä. Vastaavat muutokset tehtiin myös julkisen sektorin työeläkelakeihin.

1.7.1998 Osa-aikaeläkkeen ikäraja laski väliaikaisesti 58 vuodesta 56 vuoteen.

1.1.2000 Yksilöllisen varhaiseläkkeen ikäraja nousi 58 vuodesta 60 vuoteen vuoden 1943 jälkeen syntyneillä. Julkisella sektorilla vuosina 1944–1946 syntyneillä ikäraja voi tietyin edellytyksin olla myös 58 vuotta ja vuonna 1947 syntyneillä 59 vuotta.

Työttömyyseläkkeen saamisen ehdoista poistui ns. tulevan ajan vaatimus.

1.1.2003 Osa-aikaeläkkeen ikärajan väliaikainen alennus poistui, ja ikäraja palautui 58 vuoteen kaikilla vuoden 1946 jälkeen syntyneillä.

1.1.2004 Yksilöllisen varhaiseläkkeen voivat saada vain vuonna 1943 tai sitä ennen syntyneet, julkisella sektorilla tietyin edellytyksin myös vuosina 1944–1947 syntyneet.

1.1.2005 Kaikki 18–67-vuotiaana tehty työeläkelaeissa vakuuttamisvelvollisuudelle asetetut ehdot täyttävä työ on vakuutettava, myös eläkkeen rinnalla tehty työ. Aiemmin työntekijäin eläkelaeissa alaikäraja oli 14 vuotta ja vakuuttamisvelvollisuus päättyi viimeistään 65 vuoden iän täyttämiseen.

Kaikki 18–67-vuotiaana tehty työ kartuttaa eläkettä. Työeläkevakuutetulla on eläketapahtuman sattuessa oikeus eläkkeeseen, jos työhistorian aikana ansioiden yhteismäärä on ylittänyt laissa säädetyn rajamäärän. Aiemmin alle 23-vuotiailla oikeus eläkkeeseen edellytti, että heille oli kertynyt lain piiriin kuuluvaa työskentelyaikaa vähintään 12 kuukautta.

Vanhuuseläkkeelle voi siirtyä joustavasti 63–68-vuotiaana.

Työttömyyseläkkeeseen ei ole enää oikeutta vuoden 1949 jälkeen syntyneillä.

1.1.2010 Osa-aikaeläkkeen ikäraja nousi 60 vuoteen vuoden 1952 jälkeen syntyneillä.

1.2.2012 1950-luvulla syntynyt 62 vuotta täyttänyt pitkäaikaistyötön voi tietyin edellytyksin saada vanhuuseläkkeen ilman varhennusvähennystä.

1.1.2013 Työeläkejärjestelmästä poistui mahdollisuus jäädä varhennetulle vanhuuseläkkeelle. Muutos koski vuonna 1952 tai sen jälkeen syntyneitä.

Osa-aikaeläkkeen alaikäraja nousi vuonna 1954 tai sen jälkeen syntyneillä 61 vuoteen.

1 Pensioneringsåldern och den förväntade pensioneringsåldern

De traditionella måtten på pensioneringsåldern, det aritmetiska medeltalet och medianen lämpar sig dåligt för att mäta en förändring i tiden. När befolkningen åldras ökar medelåldern för dem som går i pension, även om den åldersklassrelaterade pensioneringsfrekvensen inte förändras. Detta har syns speciellt sedan år 2005 när de stora årskullarna har uppnått pensionsåldern. Den första större ålderskullen, de som är födda 1945, fyllde 63 år under 2008. Samtidigt som det totala antalet nypensionerade har stigit jämnt har också medeltalet och medianen för pensioneringsåldern stigit. År 2010 uppnådde den största födelseårskullen i Finlands historia, 1947, den nedre åldersgränsen för ålderspension. Det bidrog till att öka antalet nypensionerade.

Arbetslöshetspensionen slopades år 2009 så att de som fötts 1950 eller senare inte längre hade rätt till den. Som arbetslösa kunde de under vissa förutsättningar ändå ha rätt till oförminskad ålderspension vid 62 års ålder. Till följd av lagändringen minskade antalet nypensionerade med över tio procent år 2010. Efter det hölls antalet nypensionerade kring 70 000 personer i några år och ökade med 3 000 pensionstagare år 2013. Antagligen skulle antalet nypensionerade ha hållits på samma nivå år 2014, men avskaffandet av förtida ålderspension för dem som är födda år 1952 eller senare minskade antalet nypensionerade till 70 000 personer. I föl blev det igen ett rekord i antalet nya ålderspensionstagare, när nästan 57 000 personer gick i ålderspension. Samtidigt ökade hela mängden nypensionerade till 76 000 personer. De nypensionerades antal var i föl det näst största på 2000-talet.

De stora årskullarna som fötts på 1940-talet är nu till huvudsakligen pensionerade. Efter som årskullarna som i framtiden närmar sig pensionsåldern blir mindre, ser det ut som om antalet nya arbetspensionstagare (80 000) år 2009 förblir rekord. Fast rekordåret för antalet nypensionerade redan har passerat, ökar det totala antalet pensionstagare fortsättningsvis.

Pensionsskyddscentralen har följt utvecklingen av pensioneringsåldern med ett nyckeltal, som inte påverkas av befolkningens åldersstruktur. Det kallas för den **förväntade pensioneringsåldern**. Måttet beskriver hur pensioneringsåldern utvecklas. Det reagerar omedelbart och i rätt riktning på förändringar i pensioneringsfrekvensen. Måttet togs i bruk år 2003. För den privata sektorns del har den förväntade pensioneringsåldern beräknats retroaktivt från år 1983 och för den offentliga sektorn och hela arbetspensionssystemets del från år 1996.

Den förväntade pensioneringsåldern beräknas för både 25- och 50-åringar. Den förväntade pensioneringsåldern för en 25-åring beskriver hela den arbetspensionsförsäkrade befolkningens pensioneringsålder, och används som ett officiellt mått för att beskriva de förändringar som sker i pensioneringsåldern. Beräkningen av den förväntade pensioneringsåldern för 50-åringar baserar sig på försäkrade personer som fyllt 50 år. Eftersom beräkningen inte inkluderar personer som gått i pension före 50, är den förväntade pensioneringsåldern för 50-åringar alltid högre än för 25-åringar. Skillnaden visar hur pensionering vid 25–49 år inverkar på pensioneringsåldern. Av alla dem som går i arbetspension under ett år är ca 10 procent under 50 år.

Definition och beräkning av den förväntade pensioneringsåldern

Den förväntade pensioneringsåldern beskriver den genomsnittliga pensioneringsåldern för försäkrade i en viss ålder med antagandet att den åldersklassrelaterade pensioneringsfrekvensen och mortaliteten kvarstår på granskningsårets nivå.

Den förväntade pensioneringsåldern fås genom att man först räknar ut de försäkrades mortalitet och pensioneringsfrekvensen för varje åldersklass under granskningsåret. Med hjälp av dessa andelar kan man räkna hur många som i en till storleken bestämd mängd bestående av försäkrade i en viss ålder (exempelvis 100 000 stycken 25-åringar) skulle pensioneras inom ett år. Antalet återstående försäkrade som är ett år äldre fås genom att man från det ursprungliga antalet subtraherar de nypensionerade och antalet avlidna som uträknats utifrån mortaliteten. Då man på samma sätt fortsätter ett år i sänder fram till åldern för ålderspension, får man för samtliga åldersklasser fram det kalkylmässiga antalet personer som pensioneras. Medelåldern på basis av dessa kalkylmässiga nypensioneringar utgör den förväntade pensioneringsåldern.

Formel för beräkning av den förväntade pensioneringsåldern:

Pensioneringssannolikheten i åldern j fås genom följande formel

$$A_j = e_j \prod_{k=m}^{j-1} (1 - e_k - y_k)$$

och den förväntade pensioneringsåldern är åldersmedeltalet för siffrorna A_j ,

$$E_m = \left(\sum_{j=m}^{70} j A_j \right) / \sum_{j=m}^{70} A_j$$

e_j = pensioneringsfrekvensen i åldern j

y_j = dödsrisken i åldern j

m = vald utgångsålder

Fram till slutet av år 2004 var den allmänna pensionsåldern i Finland 65 år. Därför var slutåldern i formeln år 2004 och före det 65 år. I början av år 2005 ändrades den allmänna pensionsåldersgränsen så att man kan gå i ålderspension flexibelt i åldern 63–68 år. Därför höjdes den övre åldersgränsen i formeln för beräkning av den förväntade pensioneringsåldern till 70 år i början av år 2005. Höjningen av slutåldern från 65 till 70 år har uppskattats ha höjt den förväntade pensioneringsåldern med ca 0,1 år.

Krav på den förväntade pensioneringsåldern

- Det beskrivande måttet reagerar på rätt sätt på förändringar i pensioneringsfrekvensen. Det sjunker, om pensioneringsfrekvensen stiger i någon åldersgrupp som är yngre än pensionsåldern, och stiger, om pensioneringsfrekvensen sjunker.
- Det beskrivande måttet reagerar endast på förändringar i pensioneringsfrekvensen. Det får inte påverkas av befolkningsrelaterade fenomen, såsom befolkningens åldersstruktur.
- Måttet reagerar omedelbart på förändringar i pensioneringsfrekvensen, eftersom kalkylerna baserar sig på nya pensioner. Om kalkylerna gjordes utifrån dem som redan är pensionerade, skulle förändringarna synas långsamt i resultatet.
- Det statistiska material som behövs i kalkylerna finns tillgängligt. Pensions-skyddscentralen upprätthåller ett centralregister över alla arbetspensioner och arbetspensionsförsäkrade, vilket möjliggör en studie som grundar sig på pensioneringsfrekvensen.

Den förväntade pensioneringsåldern uppfyller mycket väl de fyra ovan nämnda grundkraven. Ett krav som ytterligare kunde tilläggas vore till exempel internationell jämförbarhet. Det kan dock vara problematiskt att få jämförbart material, även om det har lyckats i fråga om Norden. Det är inte heller ändamålsenligt att beräkna den förväntade pensioneringsåldern för en liten population, eftersom antalet löpande pensioner i varje åldersklass inom populationen bör beskriva pensioneringssannolikheten. Redan detta krav resulterar i en så stor population, att det inte är ändamålsenligt att beräkna den förväntade pensioneringsåldern för personalen i ett enskilt företag.

2 Den förväntade pensioneringsålderns utveckling

År 2016 var den förväntade pensioneringsåldern 61,1 år, dvs. densamma som året innan. Den förväntade pensioneringsåldern för 50-åringar var oförändrad (62,8 år). Förändringarna under de senaste åren har varit små och höjningen har avtagit enligt förväntningarna. Av flera skäl har det varit motiverat att vänta sig att höjningstakten avtar. Den förväntade pensioneringsåldern för såväl 25- som 50-åringar har nu stigit med nästan två år från nivån före pensionsreformen. Den snabba höjningen av pensioneringsåldern har framför allt varit en följd av att pensionsalternativen har minskats. Både arbetslöshetspensionen och individuell förtidspension har slopats. Avskaffandet av förtida ålderspension för dem som är födda 1952 eller senare har också senarelagt pensioneringarna – i synnerhet år 2014. I fortsättningen kommer avskaffandet av dessa pensionsslag inte längre att höja pensioneringsåldern.

Fastän det nu verkar som om höjningen av den förväntade pensioneringsåldern har stannat av, kan höjningen ändå förväntas fortsätta måttligt. Hur pensioneringsåldern utvecklas i framtiden beror på många olika faktorer. Pensionsreformen år 2017 tros höja den förväntade pensioneringsåldern, eftersom den kommer att höja den lägsta åldern för ålderspension. Centrala faktorer utöver den ekonomiska utvecklingen och sysselsättningsutvecklingen är också kvalitetsfrågor inom arbetslivet och personliga val. Finländarnas allt bättre hälsa minskar också förekomsten av arbetsoförmåga och höjer således pensioneringsåldern.

År 2016 var den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar på den privata sektorn 61,3 år. Den förändrades inte från året innan. År 1986 var den förväntade pensioneringsåldern lägst (56,6 år). Inom den privata sektorn infördes då pensionsslag med flexibla pensionsåldersarrangemang, den individuella förtidspensionen och den förtida ålderspensionen. Pensioneringsåldern på den privata sektorn har alltså stigit med 4,7 år från sin lägsta nivå på 1980-talet. Också den förväntade pensioneringsåldern för 50-åringar har stigit snabbt efter dykningen år 1986 (58,4 år). År 2016 var denna siffra 62,9 år.

Inom den offentliga sektorn har den förväntade pensioneringsåldern stigit mer än inom den privata sektorn. År 2015 och i fjol har den förväntade pensioneringsåldern ändå sjunkit på den offentliga sektorn. Sedan år 2002 har den förväntade pensioneringsåldern för en 25-åring stigit med tre år inom den offentliga sektorn och med lite över två år inom den privata sektorn. År 2016 sjönk den förväntade pensioneringsåldern för både 25-åringar och 50-åringar redan för andra gången i rad. Nu sjönk båda talen med 0,1 år. I fjol var den förväntade pensioneringsåldern på den offentliga sektorn 61,3 för 25-åringar och 63,1 år för 50-åringar. Som en följd av den sänkta åldern under de senaste åren är den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar på den privata och den offentliga sektorn den samma, men för 50-åringar är den förväntade pensioneringsåldern på den offentliga sektorn fortfarande 0,2 år högre än på den privata sektorn.

Skillnaden mellan mäns och kvinnors pensioneringsålder har varit liten. Nu verkar skillnaden ändå ha växt med 0,4 till männens fördel. I början och i slutet av arbetslivet har kvinnor en litet större risk att bli pensionerade än män och därför är kvinnors pensioneringsålder litet lägre än mäns. I övrigt går män och kvinnor i pension på samma sätt. I fjol var den

förväntade pensioneringsåldern för 25-åriga män 61,3 år och för 25-åriga kvinnor 60,9 år. Den förväntade åldern för arbetspensionering för alla åldersklasser från 25 år framåt visas i figur 2. För unga män var den förväntade pensioneringsåldern alltså redan aningen högre än för kvinnor, men skillnaden försvinner runt 50 års ålder och växer igen när vi närmar oss de äldre åldersklasserna. Tidigare var skillnaden mycket större: före 2005 års pensionsreform var den förväntade pensioneringsåldern för män cirka ett halvt år lägre. Orsaken till skillnaden var den höga sjukpensioneringsfrekvensen bland yngre män. Nu finns det ändå inte längre någon större skillnad i sjukpensioneringsfrekvensen mellan män och kvinnor.

Synpunkter på den kommande utvecklingen

Det viktigaste långsiktiga målet i samband med 2005 års pensionsreform var att senarelägga pensioneringarna med 2–3 år. Detta följs upp med hjälp av den förväntade pensioneringsåldern för 25-åringar.

Pensionsreformen år 2005 förväntas höja pensioneringsåldern också på lång sikt. I samband med lagberedningen gjorde man på Pensionsskyddscentralen uppskattningar om pensioneringsålderns utveckling. Även om höjningstakten har varit snabb på 2010-talet, har de senaste åren visat att takten avtagit enligt förhandsuppskattningarna. Pensioneringsåldern kan förväntas fortsätta stiga, men långsammare än tidigare.

Pensionsreformen år 2015 innehöll flera åtgärder vars syfte var att senarelägga pensioneringarna. En viktig ekonomisk drivfjäder utgjordes av den förhöjda pensionstillväxten, 4,5 procent, vid 63–68 års ålder. Ju längre man arbetade, desto större blev ålderspensionen i synnerhet tack vare bonustillväxten. Arbete vid sidan av pensionen gav också ny pensionstillväxt.

Arbetslöshetspensionen var länge en betydande väg till pensionering. Årligen gick nästan 10 000 personer i arbetslöshetspension genast när de uppnådde åldersgränsen 60 år. Detta inverkar på den genomsnittliga pensioneringsåldern. Så är det inte längre. Om man är arbetslös kan man gå på pension först i en senare ålder och i åldersgruppen 60-åringar finns det inte längre någon ovanligt stor skara som går i pension. Ålderspensionen har blivit den huvudsakliga vägen till pension och oftast går man i pension vid 63 års ålder (se bild 5b). Under vissa förutsättningar kan arbetslösa födda före 1958 fortfarande ha rätt till oförminskad ålderspension vid 62 års ålder. I följd tog dryga 4 000 personer vara på den här möjligheten, vilket är 10 procent mer än föregående år.

Efter år 2011 har arbetslöshetspensioner inte längre beviljats. Genom att slopa arbetslöshetspensionen för dem som är födda 1950 eller senare har man alltså märkbart senarelagt pensioneringarna.

Flera av de ändringar som genomförts under 2000-talet i åldersgränsen för olika slags pensioner har inverkat på pensioneringsåldern. Å ena sidan har den flexibla åldern för ålderspension gjort det möjligt att gå i oförminskad ålderspension tidigare än förut, å andra sidan gör den det möjligt att fortsätta arbeta längre än förut. I 2005 års reform steg åldersgränsen för förtida ålderspension till 62 år, dvs. ålderspension kunde tas ut högst ett år i förtid. Efter år 2014 har förtida ålderspension inte längre beviljats dem som är födda

år 1952 eller senare. Den nedre åldersgränsen för deltidspension har höjts flera gånger. År 2016 var den 61 år. Deltidspensioner slutade beviljas år 2016.

Den förväntade pensioneringsåldern påverkas också av de avvikande pensionsåldrarna inom den offentliga sektorn. Å ena sidan minskar antalet personer som har rätt till lagstadgad pension vid en lägre pensionsålder, å andra sidan är den personliga pensionsåldern för många högre än den nuvarande nedre gränsen på 63 år för ålderspension. Det här är en följd av samordningen av den offentliga sektorns nya och gamla pensionslagar.

Då målet för en senare pensioneringsålder ursprungligen sattes, fastställdes ingen noggrann tidpunkt för målet utan man talade om ett långsiktigt mål. Under våren 2009 förhandlade Matti Vanhanens regering och arbetsmarknadsorganisationerna på nytt om arbetspensionssystemets mål. Som resultat uppnåddes ett samförstånd, som innehöll bland annat ett konkret höjningsmål för den förväntade pensioneringsåldern: minst 62,4 år 2025. På samma gång som målet fick en närmare definierad form, blev det mer ambitiöst än tidigare. År 2008 var den förväntade pensioneringsåldern 59,4 år, så med en jämn takt borde den ha stigit årligen med närmare 0,2 år. Å andra sidan visste man redan då att den största utvecklingen kommer att ske i början till följd av lagändringarna i 2005 års pensionsreform. Enbart sloandet av arbetslöshetspensionen uppskattades höja pensioneringsåldern med ett drygt halvår till och med år 2012.

Även i Jyrki Katainens regeringsprogram år 2011 upprepades målet för den förväntade pensioneringsåldern. Också i det strukturpolitiska programmet år 2013 fastställdes höjningsmålet för den förväntade pensioneringsåldern till minst 62,4 år till och med 2025. Eftersom den förväntade pensioneringsåldern år 2012 fortfarande var 60,9 år, krävdes en jämn höjning på drygt 0,1 år per år för att nå målet. Nu år 2017 krävs fortfarande en jämn höjning på rejält över 0,1 år per år för att målet ska uppnås.

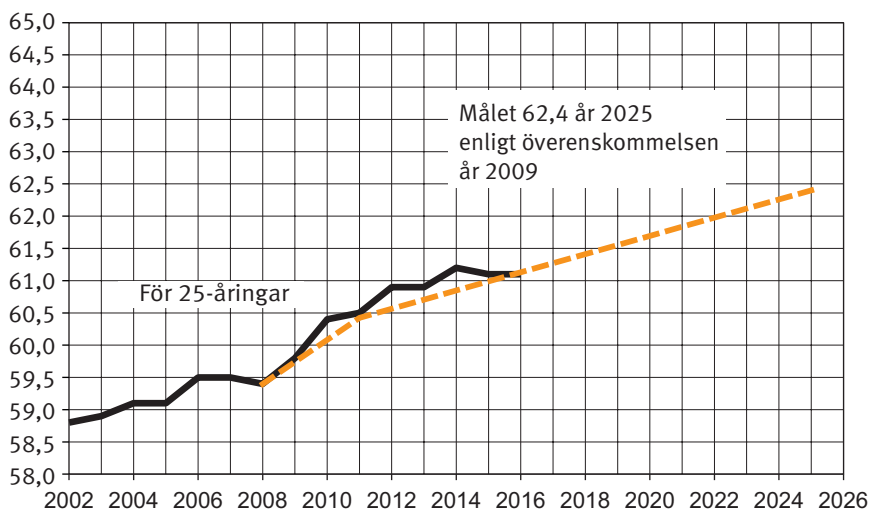
Eftersom höjningstakten för den förväntade pensioneringsåldern de senaste åren har avtagit, har det visat sig att det i praktiken är omöjligt att uppnå målet för den förväntade pensioneringsåldern utan extra åtgärder. Pensionsreformen 2017 medför förändringar, vilket kan förväntas höja på pensioneringsåldern. Samtidigt verkar det också som det igen är möjligt att nå målet för en höjd förväntad pensioneringsålder. Pensionsåldern kommer att stiga stegvis med tre månader per åldersklass, så att pensionsåldern för dem som är födda år 1955 är 63 år och 3 månader och 65 år för dem som är födda år 1962. Höjningen av pensioneringsåldern kommer oundvikligen att höja på den genomsnittliga pensioneringsåldern.

År 2017 togs också en ny pensionsform i bruk, partiell förtida ålderspension, som man kan ta ut från och med 61 års ålder utan någon övre åldersgräns (för dem födda år 1964 stiger den nedre åldersgränsen till 62 år). Beloppet på pensionen är 25 procent eller 50 procent av den ålderspension som tjänats ihop till och med slutet av det föregående året. De första månaderna indikerar att den nya pensionsformen kommer att bli populär. Den partiella förtida ålderspensionen inverkar ändå inte på pensioneringsåldern, eftersom de som valt den inte ses som pensionerade. Det här beror på att de som tagit ut pensionen inte förutsätts avsluta sin anställning utan kan fortsätta arbeta som förut. De som tagit ut den nya partiella förtida ålderspensionen anses ha gått i pension först när de börjar få någon annan egenpension.

Figur

Förväntad pensioneringsålder, mål och utfall

Förväntad pensionsålder

För att målet ska uppnås i en jämn takt behövs
- en årlig höjning med nästan 0,2 år från utgångsnivån år 2008,
- en årlig höjning med drygt 0,1 år från nivån år 2016.

Pensioneringsåldern har höjts i synnerhet till följd av att arbetslöshetspensionen avskaffats och sjukpensionerna minskat i antal.

Under de senaste åren har sysselsättningsgraden hos äldre arbetstagare utvecklats i gynnsam riktning. Sysselsättningsgraderna bland 55–64-åringar år 2016 ger anledning att förvänta att pensioneringsåldern också i framtiden utvecklas gynnsamt. Naturligtvis avgör den ekonomiska utvecklingen också sysselsättningsgraden bland de äldre och således också fortsättningen för den nuvarande utvecklingen. I åldersgruppen 60-64 år har sysselsättningsgraden på 2000-talet stigit med mer än 20 procentenheter. Förändringen är stor; sysselsättningsgraden inom åldersgruppen har mer än fördubblats. Allt som allt har sysselsättningsutvecklingen i åldergruppen 55-74 år under de senaste åren varit god. Tyvärr har sysselsättningsutvecklingen bland dem som är yngre än 35 år samtidigt försvagats. I följd steg slutligen sysselsättningsgraden bland 20–24-åringar och 25–29-åringar, men sysselsättningsgraden för 30–34-åringar fortsatte sjunka och i följd var den lägre än någonsin tidigare på 2000-talet.

Under de kommande åren påverkas pensioneringsålderns utveckling utöver den allmänna ekonomiska utvecklingen och pensionsreformen av hur sjukpensionerna utvecklas i framtiden. Antalet sjukpensioner har länge minskat, så också sjukpensionsfrekvensen. Trots den positiva utvecklingen, finns det också hot anslutna till arbetsoförmågan. Till exempel har antalet sjukpensioneringar bland dem som inte fyllt 35 år ökat märkbart under de senaste tio åren. Det ökande antalet unga som riskerar arbetsoförmåga är ett beklagligt problem, som man under de närmaste åren måste råda bot på. Utöver de ungas arbetsoförmåga kommer sjukpensionernas betydelse att växa också i de äldre åldersklasserna. Den höjda pensioneringsåldern kommer att öka på sjukpensionernas antal nära pensionsåldern.

Utöver de ovan nämnda faktorerna kommer de närmaste årens utveckling således att påverkas väsentligt av två faktorer. Å ena sidan spelar attityder och beteendeförändringar en central roll, dvs. i vilken utsträckning människorna vill fortsätta att arbeta efter att de uppnått den nedre gränsen för ålderspensionen och hur arbetsgivarna förhåller sig till detta. Å andra sidan finns det till följd av avskaffandet av arbetslöshetspensionen en skara arbetslösa som väntar på att fylla 62, då en betydande del av dem kan gå i oförminskad ålderspension. De som är födda före år 1958 har denna möjlighet, vilket har betytt och antagligen också under de närmaste åren kommer att betyda att många går i pension vid 62 års ålder. Utvecklingen syns redan delvis i statistiken för åren 2012 och 2013.

Slopandet av den förtida ålderspension har lett till att antalet personer som går i pension vid 62 års ålder minskat från och med år 2014 och på motsvarande sätt har antalet personer som går i pension vid 63 års ålder ökat från och med år 2015. Visserligen kommer den ekonomiska utvecklingen också att inverka på sysselsättningen av äldre och följaktligen på möjligheten för i synnerhet dem som är vid den nedre åldersgränsen för ålderspension att fortsätta i arbetslivet. Om ekonomin utvecklas ogynnsamt torde antalet personer som går i ålderspension stiga, vilket i sin tur sänker den förväntade pensioneringsåldern.

På lång sikt kan man vänta sig att efterfrågan på den äldre arbetskraften ökar i takt med att utbudet minskar till följd av förändringarna i åldersstrukturen. Fortsatt arbete stöds också i och med att pensioneringsåldern för ålderspension stegvis kommer att höjas.

3 Begrepp som använts

Pensioneringsåldern beskrivs med tre medeltal: **förväntad pensioneringsålder**, **median** och **genomsnittsålder**. Formeln för att räkna ut den förväntade pensioneringsåldern har presenterats på sidan 30. Medianåldern är den mittersta observationen i materialet och innebär att hälften av de nypensionerade är yngre och hälften äldre än detta. Genomsnittsåldern är det aritmetiska medeltalet av de nypensionerades ålder. När medianen och genomsnittsåldern räknas används den ålder då pensionen börjar.

Medeltalen ovan beskriver pensioneringsåldern på olika sätt och passar således för olika ändamål. Därför är det motiverat att även framöver publicera alla tre medeltal. Till exempel i internationella jämförelser används oftast genomsnittsåldern. Det är även det medeltal som alla känner till och som därför används ofta. Eftersom pensioneringsålderns fördelning är mycket snedvriden, beskriver den mittersta observationen, dvs. medianen, mycket väl den typiska pensioneringsåldern. Den förväntade pensioneringsåldern mäter å sin sida bäst förändringen i pensioneringsåldern över tid.

Som **nypensionerade med arbetspension** betraktas personer som under statistikåret började få pension på grundval av egen yrkesbana (gäller inte deltidspension) eller som redan tidigare har fått rätt till pension men till vilka det utfärdades ett pensionsbeslut först under statistikåret. Dessutom förutsätts det att personen inte har fått pension på grundval av sin yrkesbana åtminstone på två år. I siffrorna för de olika pensionslagen förutsätts det att personen inte har fått pension enligt respektive slag på två år. I fråga om dem som gått i ålderspension försäkras man sig om att de inte har fått pension på grundval av sin egen yrkesbana (gäller inte deltidspension) på två år. Familjepensioner ingår inte alls här.

De som gått i deltidspension betraktas inte som pensionerade. De anses gå i pension först när de efter deltidspensionen går i någon annan pension, oftast ålderspension. Om hälften av deltidspensionärerna skulle anses ha gått i pension och hälften anses vara kvar i arbetslivet, skulle den förväntade pensioneringsåldern vara 0,25 år lägre än den offentliggjorda. Vid utgången av år 2016 fick sammanlagt 10 400 personer deltidspension.

Den sektorvisa granskningen görs alltid med tanke på sektorn i fråga, vilket innebär att man i konklusionerna om pensioneringarna endast ger akt på pensionerna från respektive sektor. När det gäller hela arbetspensionssystemet förutsätts det att personen inte har fått pension från någondera sektorn på två år.

Med **arbetspensionsförsäkrade** avses i denna publikation personer som omfattas av pensionsskyddet och som inte får pension som grundar sig på den egna yrkesbanan (deltidspension undantagen). Den arbetspensionsförsäkrade befolkningen under granskningsåret beräknas på basis av de arbetspensionsförsäkrade i slutet av föregående år.

Arbetspensionssystemet omfattar den privata och den offentliga sektorn. Av de arbetspensionsförsäkrade arbetar cirka tre av fyra inom den privata sektorn och var tredje inom den offentliga sektorn. Försäkrade som under året arbetar inom båda sektorerna utgör mindre än 10 procent av alla försäkrade.

Inom den privata sektorn gäller:

- Lagen om pension för arbetstagare, ArPL
- Lagen om sjömanspensioner, SjPL
- Lagen om pension för företagare, FöPL
- Lagen om pension för lantbruksföretagare, LFöPL
- Lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare, AVSTÖL

Inom den offentliga sektorn gäller (t.o.m. 31.12.2016):

- Lagen om statens pensioner, StaPL
- Lagen om kommunala pensioner, KomPL
- Pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan, KyPL
- Pensionsbestämmelser för personalen på Folkpensionsanstalten, Finlands Bank och Ålands landskapsregering samt riksdagsledamöterna och medlemmarna i statsrådet.

I och med pensionsreformen som trädde i kraft i början av år 2017 började pensionslagen för den offentliga sektorn, OffPL, att gälla. I den förenas den offentliga sektorns pensionslagar KomPL, StaPL och KyPL. Den nya lagen gäller också Folkpensionsanstaltens personal.

4 Lagändringar som bör beaktas i tolkningen av statistiken

- 1.1.1986 Inom den privata sektorn infördes individuell förtidspension (nedre åldersgräns 55 år) och förtida ålderspension (nedre åldersgräns 60 år).

Inom den privata sektorn infördes lagen om pension för vissa konstnärer och redaktörer i arbetsförhållande (KoPL).

Beslut fattades om att höja åldersgränsen för arbetslöshetspension från 55 tillbaka till 60 år så att nya åldersklasser inte längre skulle omfattas av arbetslöshetspensionen. Följande nya åldersklass fick arbetslöshetspension först 1991 när den fyllde 60 år.

- 1.1.1987 Inom den privata sektorn infördes deltidspension (nedre åldersgräns 60 år).

- 1.7.1989 Inom den offentliga sektorn infördes individuell förtidspension (nedre åldersgräns 55 år), förtida ålderspension (nedre åldersgräns 58 år) och deltidspension (nedre åldersgräns 58 år).

- 1.1.1991 Lagen om sjömanspensioner (SjPL) ändrades så att Sjömanspensionskassan anslöts till ansvarsfördelningssystemet inom den privata sektorn.

- 1.1.1994 Åldersgränsen för individuell förtidspension steg från 55 till 58 år (för personer födda efter 1939). Samtidigt lindrades villkoren för att få individuell förtidspension något. På motsvarande sätt skärptes villkoren för att få arbetslöshetspension.

Åldersgränsen för deltidspension sjönk också inom den privata sektorn till 58 år.

- 1.1.1998 KoPL reviderades så att den också började omfatta allt korttidsarbete inom den privata sektorn. Denna ”lag om korttidsanställningar” medförde att kretsen av de försäkrade blev större. Motsvarande ändringar gjordes också i arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn.

- 1.7.1998 Åldersgränsen för deltidspension sjönk temporärt från 58 till 56 år.

- 1.1.2000 Åldersgränsen för individuell förtidspension steg från 58 till 60 år för personer födda efter 1943. Inom den offentliga sektorn kunde åldersgränsen under vissa förutsättningar också vara 58 år för personer födda åren 1944–1946 och 59 år för personer födda år 1947.

Bland villkoren för arbetslöshetspension slopades kravet på rätt till återstående tid.

- 1.1.2003 Den temporära sänkningen av åldersgränsen för deltidspension upphörde och åldersgränsen återställdes till 58 år för alla som är födda efter 1946.
- 1.1.2004 Endast personer som är födda år 1943 eller tidigare kunde få individuell förtidspension, inom den offentliga sektorn under vissa förutsättningar också de som är födda 1944–1947.
- 1.1.2005 Allt arbete som utförs i åldern 18–67 år och som uppfyller villkoren för försäkringsskyldigheten i arbetspensionslagarna ska försäkras, också arbete som utförs vid sidan av pension. Tidigare var åldersgränsen i lagarna om pension för arbetstagare 14 år och försäkringsskyldigheten upphörde senast när arbetstagaren fyllde 65 år.

Allt arbete som utförs i 18–67 års ålder är pensionsgrundande. När ett pensionsfall inträffar har arbetspensionerade rätt till pension, om de sammanlagda arbetsinkomsterna under yrkesbanan överstiger det gränsbelopp som bestäms i lagen. Av dem som var under 23 år krävdes tidigare att de i minst 12 månader hade haft arbete som omfattades av lagen.

Det är möjligt att gå i ålderspension enligt eget val vid 63–68 års ålder.

Personer som är födda efter år 1949 har inte längre rätt till arbetslöshetspension.

- 1.1.2010 Åldersgränsen för deltidspension höjdes till 60 år för dem som är födda efter år 1952.
- 1.2.2012 En långtidsarbetslös person som är född på 1950-talet och som fyllt 62 år kunde under vissa förutsättningar få ålderspension utan förtidsminskning.
- 1.1.2013 Möjligheten att gå i förtida ålderspension avskaffades inom arbetspensionssystemet. Ändringen gällde personer som är födda år 1952 eller senare.

Åldersgränsen för deltidspension höjdes till 61 år för personer som är födda år 1954 eller senare.

1 Effective retirement age and expected effective retirement age

The indicators traditionally used to measure effective retirement age – the arithmetic mean and median – are ill-suited for measuring changes that take place over time. As the population ages, the average age of new retirees rises even if there are no changes in age cohorts' starting pensions. This has become particularly apparent since 2005 as the baby boomers have reached retirement age. The first large age cohort, people born in 1945, turned 63 in 2008. At the same time as the overall number of new retirees has steadily increased, average and median retirement ages have also risen. In 2010 the largest ever birth cohort in Finnish history, those born in 1947, reached the earliest eligibility age for old-age pension. This contributed to drive up the number of new retirees.

The unemployment pension was discontinued in 2009 so that people born in 1950 or later were no longer eligible. Based on their unemployed status they were, however, entitled to an unreduced old-age pension at age 62, on certain specified conditions. In 2010, following a legislative amendment, the number of new retirees decreased by more than 10 per cent. The number remained steadily at around 70,000 new retirees for a couple of years, and then climbed by 3,000 persons in 2013. The numbers retiring on an earnings-related pension in 2014 would probably have remained unchanged at that same level, but the discontinuation of the early old-age pension for those born in 1952 or later meant that the number of new retirees dropped to around 70,000. Last year the numbers retiring on an old age pension reached a new record at almost 57,000. At the same time the total number of new retirees went up to 76,000, the second highest figure recorded in the 2000s.

Most of the baby boomers born in the 1940s have now retired. As the age cohorts approaching retirement age are continuing to get smaller, it is unlikely that the 2009 record of 80,000 new retirees a year will be broken. Despite this the total number of pension recipients will continue to rise.

The Finnish Centre for Pensions has monitored the development of effective retirement age using an indicator that is unaffected by the demographic age structure. This indicator is called **the expected effective retirement age**. It reacts immediately, and in the right direction, to changes taking place in retirement rates. The indicator was introduced in 2003. For the private sector, the expected effective retirement rate has been calculated retrospectively back to 1983 and for the public sector and the entire earnings-related pension system back to 1996.

The expected effective retirement age is calculated for age 25 and for age 50. The 25-year-old's expectancy describes the effective retirement age for the entire population with earnings-related pension insurance, and it is used as an official indicator of changes in effective retirement age. The 50-year-old's expectancy is calculated for insured people who have turned 50. Since the calculation does not include those who have retired before age 50, the expected effective retirement age for 50-year-olds is always higher than for 25-year-olds. The difference describes the effect that people retiring at age 25–49 have on effective retirement age. Some 10 per cent of all people retiring on an earnings-related pension each year are under 50 years of age.

Definition and method of calculating expected effective retirement age

The expected effective retirement age describes the average effective age of retirement for insured persons of a certain age, assuming that the retirement risk and mortality for each age group remains unchanged at the level of the year of observation.

The expected effective retirement age is obtained by first calculating the mortality and retirement rates for each age group in the year of observation. These rates can then be used to calculate the number of people who in a group of insured persons of a selected size and age (say 100,000 insured persons aged 25 years) would retire within one year. The number of persons insured at age 26 is obtained by deducting from the original number those who have retired as well as the number of deceased persons based on mortality rates. This is repeated one year at a time through to retirement age until the notional number of new retirees is obtained for all age groups. The average age of these notional new retirees is the expected effective retirement age.

Expected effective retirement age is calculated as follows:

The probability of retirement at age j is obtained from the formula

$$A_j = e_j \prod_{k=m}^{j-1} (1 - e_k - y_k)$$

and the expected effective retirement age is the age average of quantities A_j

$$E_m = \left(\sum_{j=m}^{70} j A_j \right) / \sum_{j=m}^{70} A_j$$

e_j = retirement risk at age j

y_j = mortality risk at age j

m = selected start age

Until the end of 2004 the general retirement age in Finland was 65 years. For 2004 and earlier, therefore, the termination age used in the formula was 65 years. With the introduction in 2005 of flexible old-age retirement between ages 63 and 68, the upper limit in the formula was increased to 70 years. It is estimated that this hike in the termination age from 65 to 70 years increased the expected effective retirement age by just over 0.1 years.

Requirements set for expected effective retirement age

- The indicator reacts correctly to changes in the number of starting pensions. It falls if the number of starting pensions rises in any of the age groups below retirement age, and rises if the number of starting pensions falls.
- The indicator only reacts to changes in the number of starting pensions. It is unaffected by demographic phenomena such as the population age structure.
- The indicator reacts immediately to changes in the number of starting pensions since the calculations are based on starting pensions. If the calculations were based on the number of retired persons, the changes would be slow to show up in the results.
- The statistical data needed to calculate the indicator are available. The Finnish Centre for Pensions maintains a central register of all earnings-related pensions and persons insured for an earnings-related pension, which allows for calculations based on the number of starting pensions.

The indicator of expected effective retirement age satisfies these four basic requirements. It might be tempting to add to this list the requirement of international comparability, but it may be difficult to obtain comparable data other than for the Nordic countries. Calculations of expected effective retirement age for a very small population will also have limited value because the number of starting pensions should describe the probability of retirement for each age cohort of the population. It follows that calculations of expected effective retirement age for the personnel of an individual company, for example, are not meaningful.

2 Development of expected effective retirement age

In 2016 the expected effective retirement age within the earnings-related pension system was unchanged from the year before at 61.1 years. The 50-year-old's expected effective retirement age was also unchanged at 62.8 years. The changes in the past few years have been marginal, and the rising trend has been reversed as expected. There have been several reasons to expect this turnaround. The expected effective retirement age for both 25- and 50-year-olds has now risen by roughly two years from the figures before the pension reform. Most importantly, the sharp rise in the effective retirement age has been due to restricted early retirement options. Both the unemployment pension and the individual early pension have been discontinued. The decision to discontinue the early old-age pension for people born in 1952 or later has also had the effect of delaying retirement, especially in 2014. In the future the discontinuation of these types of pension will no longer drive up effective retirement age.

Although the rise in the expected effective retirement age now seems to have come to a halt, it is anticipated that the rising trend will continue at a moderate rate. The future development of effective retirement age will depend on multiple factors. It is thought that the 2017 pension reform will increase the expected effective retirement age as it will raise the lower age limit for old-age retirement. Much will depend on the economic and employment outlook, workplace quality improvements as well as individual choices. Improving public health will also contribute to reduce disability and so increase the effective retirement age.

In 2016 the expected effective retirement age for 25-year-olds in the private sector was unchanged from 2015 at 61.3 years. This figure was at its lowest at 56.6 years in 1986, which saw the introduction of flexible pension arrangements in the private sector, i.e. the individual early pension and the early old-age pension. In other words the effective retirement age in the private sector has climbed by 4.7 years from its rock bottom level in the 1980s. The expected effective retirement age for 50-year-olds has also risen sharply since plunging in 1986 to 58.4 years. In 2016 the figure was 62.9 years.

The expected effective retirement age has risen even more sharply in the public sector. In 2015 and 2016, however, the figure has actually come down. Since 2002 the expected effective retirement age for 25-year-olds has risen by three years in the public sector and by just over two years in the private sector. In 2016 the expected effective retirement age for both 25- and 50-year-olds declined for the second year running: both figures fell by 0.1 years. In 2016 the expected effective retirement age for 25-year-olds and 50-year-olds in the public sector was 61.3 years and 63.1 years, respectively. Following the declining trends in the past couple of years the 25-year-old's expected effective retirement age is the same in the private and public sector, but in the public sector the expected effective retirement age for 50-year-olds remains 0.2 years higher than in the private sector.

In recent years there has been only a small gender gap in effective retirement age, but it now seems that this gap has widened to 0.4 years in favour of men. At both the start and towards the end of employment careers women have a slightly higher risk of retirement and therefore a somewhat lower effective retirement age than men. Otherwise the retirement of

men and women follow rather similar paths. In 2016 the expected effective retirement age for men and women aged 25 was 61.3 years and 60.9 years, respectively. Figure 2 shows the expected effective retirement ages in the earnings-related pension system for all age groups from age 25 up. The expected effective retirement age for young men was somewhat higher than for women, but this difference disappears at around age 50 and then increases again in the oldest age groups. The gender gap used to be much bigger: before the 2005 pension reform men's expected effective retirement age was around six months lower than women's. The reason for this was the high rate of disability retirement among younger men. However the rates of disability retirement no longer differ as sharply between men and women.

Future outlook

One major aim of the 2005 earnings-related pension reform was to delay the effective retirement age by 2–3 years. Progress towards this long-term aim is monitored based on the 25-year-old's expected effective retirement age.

It is expected that the 2005 pension reform will continue to drive up the effective retirement age in the longer term. Forecasts produced by the Finnish Centre for Pensions for the development of effective retirement age in preparation of the 2005 pension act indicated that although retirement age rose sharply towards the 2010s, the past few years have seen an expected reversal of this trend. It is anticipated that the effective retirement age will continue to rise, but at a slower rate than before.

The 2005 pension reform included several measures designed to delay retirement. A key financial incentive was an accelerated pension accrual rate of 4.5 per cent at age 63–68 years: the longer people stayed at work, the bigger their old-age pension would be. Employment while drawing a pension also increases the new pension.

Unemployment pension was long an important route to retirement. Each year almost 10,000 people retired on an unemployment pension as soon as they turned 60. This had the effect of lowering the average effective retirement age. This is no longer the case. Now, transition to retirement from unemployment is only possible at a later age, and in the age group 60 there is no longer an exceptionally large number of people moving into retirement. Old-age pension has now become the main avenue to retirement, and most people retire at age 63 (see Figure 5b). Unemployed persons born before 1958 are still entitled, on certain specified conditions, to an unreduced old-age pension at age 62. In 2016 more than 4,000 persons took this route to retirement, 10 per cent more than the year before.

No new unemployment pensions have been granted since 2011. The discontinuation of the unemployment pension for persons born in 1950 or later has therefore already clearly postponed retirement.

Effective retirement age has also been impacted by a number of changes to pension age limits in the 2000s. The introduction of a flexible old-age retirement age has on the one hand allowed people to retire on an unreduced old-age pension at a younger age than before, but at the same time it has made it possible for people to stay on at work longer. The 2005 reform raised the age limit for an early old-age pension to 62 years, allowing people to retire on an old-age pension just one year early. Since 2014 the early old-age pension

has no longer been granted to persons born in 1952 or later. The lower age limit for a part-time pension has been raised several times. In 2016 the age limit was 61 years. Part-time pensions were discontinued in 2016.

The expected effective retirement age is also impacted by the different retirement ages in the public sector. On the one hand the number of persons entitled to retire before statutory retirement age will decrease, while on the other hand the individual retirement age of many people is lower than the current earliest eligibility age of 63 years. This is a result of the consolidation of new and old public sector pension acts.

When the goal of delaying retirement was first announced, there was no specific deadline: this was simply announced as a long-term objective. In spring 2009, the government of Prime Minister Matti Vanhanen and the labour market organisations renegotiated the objectives of the earnings-related pension system. This led to a consensus agreement that included the more specific target of raising the expected effective retirement age to 62.4 years by 2025. At the same time, the goal was upgraded and it became more ambitious. In 2008, the expected effective retirement age was 59.4 years, so to reach the target it should have increased steadily each year by 0.2 years. On the other hand, it was already known at the time that the changes would be front-loaded due to the legislative amendments in connection with the 2005 pension reform. It was thought that the discontinuation of the unemployment pension alone would raise the effective retirement age by more than six months by 2012.

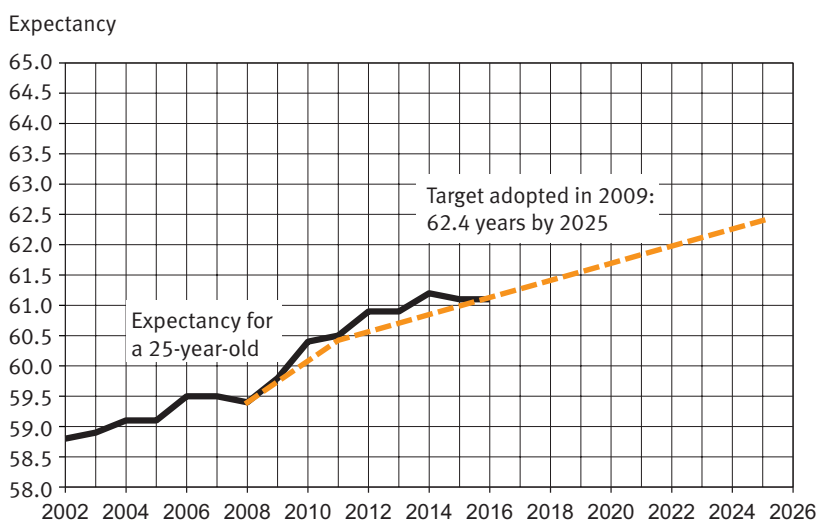
The same goal of raising the expected effective retirement age was included in the programme of Prime Minister Jyrki Katainen's government in 2011. Furthermore, the structural policy programme of 2013 reconfirmed the goal of raising the expected effective retirement age to a minimum of 62.4 years by 2025. As the expected effective retirement age in 2012 was 60.9 years, the achievement of this target would have required an average annual increase of just over 0.1 years. Now, in 2017, the required rate of increase has moved up to well over 0.1 years.

As the rise in the effective retirement age has slowed in recent years, it has become clear that the 2025 target will not be reached without additional measures. Indeed, changes introduced under the 2017 pension reform can be expected to raise the effective retirement age, to the extent that the target seems to be within reach again. Retirement age will be raised in three-month increments so that for people born in 1955, it will be 63 years and 3 months, while people born in 1962 will be eligible for old-age pension at age 65. This reform will inevitably increase the average effective retirement age.

A new type of pension was introduced from the beginning of 2017 in the form of partial old-age pension. Eligibility begins at age 61, and there is no upper age limit (for persons born in 1964 the lower age limit will rise to 62 years). The amount of the pension is 25% or 50% of the old-age pension accrued by the end of the previous year. Early indications based on the first few months are that this will become a popular pension option. Partial old-age pension does not, however, have an impact on retirement age as the people who have chosen to take out this pension are not considered to have retired. This is because it does not require termination of employment – they can continue to work normally. They are not classified as retired until they receive some other form of pension in one's own right.

Figure
 Expected effective retirement age: aim and realisation

Steady progress to target would require
 - an annual increase of almost 0.2 years from 2008 base level
 - an annual increase of over 0.1 years from 2016 base level

Effective retirement age has increased primarily because of the discontinuation of the unemployment pension and the reduced number of starting disability pensions.

The employment rate of older people has increased in recent years. The 2016 employment rates in the age group 55–64 give reason to expect continued positive trends in effective retirement age – although ultimately this will obviously depend on the broader development of the economy. In the 2000s the employment rate in the age group 60–64 has increased by more than 20 percentage points. This is a significant change in that the employment rate in the age cohort has more than doubled. All in all, the employment rate for people aged 55–74 has shown positive development in recent years. At the same time, though, the employment rate among people under 35 has declined. Last year the employment rates in the age groups 20–24 and 25–29 began to rise, but the figure for people aged 30–34 continued to fall and was lower than ever since 2000.

In the coming years the development of effective retirement age will depend not only on the pension reform and the performance of the economy, but also on the future development of disability pensions. The number of disability pensions and the number of starting disability pensions have long been on a declining trend. Despite these encouraging trends, however, the disability situation also gives cause for concern. For instance, the number of people under 35 retiring on disability pension has increased appreciably in the past 10 years. The increasing risk of disability among young people is an unfortunate problem that must be tackled and solved in the years ahead. Disability pensions are bound to gain increasing importance in the oldest age groups as well. The decision to raise the minimum age limit for old-age pension will increase the number of disability pensions awarded close to retirement age.

Two further factors will also have a major impact on developments in the years ahead. Firstly, attitudes and behaviour changes will have great significance: How will people continue to work after reaching the lowest age of eligibility for old-age pension and what attitude will employers take to this? Secondly, following the discontinuation of the unemployment pension, a number of unemployed people are waiting to reach age 62, at which point many of them can retire on an unreduced old-age pension. This is an option for those born before 1958, which has meant and will probably mean that large numbers will soon be retiring at age 62. The trend is already visible, at least in part, in the statistics for 2012 and 2013.

The discontinuation of the early old-age pension has reduced the number of new retirees aged 62 since 2014, and increased the number of new retirees aged 63 since 2015. The future performance of the economy will of course also influence the employment rate of older people and thereby the chances of people who have reached the earliest eligibility age for old-age pension to remain in employment. If the economy continues to drag, the number of new retirees on an old-age pension will probably rise, which in turn will lower the expected effective retirement age.

In the long run, it is expected that demand for older labour will increase at the same time as the supply will decrease for age structure reasons. The progressively rising old-age retirement age will also support continued employment.

3 Concepts

Effective retirement age is described by three measures of central tendency: **expected effective retirement age**, **median retirement age** and **average retirement age**. The formula used to calculate expected effective retirement age is described on page 42. Median age is the midpoint observation, i.e. half of the new retirees in the dataset are younger and the other half older than this. Average age is the arithmetic mean of the ages of new retirees. Median and average age are calculated based on age at the onset of retirement.

The above measures of central tendency describe effective retirement age in different ways and are suited to different purposes. All these three figures will therefore continue to be published. International comparisons, for example, are mostly based on average age. This is also the most familiar measure and therefore widely used. On the other hand, since the distribution of effective retirement age is highly skewed, the midpoint observation or median age provides a good indication of typical effective retirement age. Expected effective retirement age, then, best describes the changes over time in effective retirement age.

A **new retiree on an earnings-related pension** is a person whose employment-based pension (excluding part-time pension) started during the statistical year or whose pension eligibility has started earlier, but who has only received a decision on his or her pension during the statistical year. A further requirement is that the person has not received any employment-based pension for at least two years. Figures for different types of pension require that the person has not received the type of pension in question for two years. For new retirees on old-age pension, the person shall not have received any employment-based pension in one's own right (excluding part-time pension) for two years. Survivors' pensions are excluded altogether.

Persons who have retired on a part-time pension are not counted as new retirees. They are considered to move into retirement when, following part-time retirement, they retire on some other pension, usually an old-age pension. If half of those who have retired on a part-time pension were considered as new retirees and the other half as employed, the expected effective retirement age would be 0.25 years lower. At year-end 2016, 10,400 persons received a part-time pension.

Sector-specific examinations focus exclusively on the number of new retirees within the sector concerned. In the case of the entire earnings-related pension system, it is required that the person has not received a pension from either sector in two years.

In this report **persons insured for an earnings-related pension** are defined as referring to persons covered by the pension system who do not receive an employment-based pension (excluding part-time pension). The population insured for an earnings-related pension in the year under review is calculated based on the corresponding number at the end of the previous year.

The **earnings-related pension scheme** consists of the private and the public sector. Around three in four persons insured under this scheme are employed in the private sector and one in three in the public sector. Over the course of the year less than ten per cent work in both sectors.

Private sector pension acts:

- Employees Pensions Act
- Seafarer's Pensions Act
- Self-Employed Persons' Pensions Act
- Farmers' Pensions Act
- Act on Farmers' Early Retirement Aid

Public sector pension acts (until 31.12.2016):

- State Employees' Pensions Act
- Local Government Pensions Act
- Evangelical-Lutheran Church Pensions Act
- In addition, employees of the Social Insurance Institution of Finland and The Bank of Finland, the regional government of the Åland Islands, as well as Members of Parliament and the Council of State are covered by public-sector pension acts.

The pension reform that took effect at the start of 2017 included the introduction of the Public Sector Pension Act, which combines and replaces the Local Government Pensions Act, the State Employees' Pensions Act and the Evangelical-Lutheran Church Pensions Act. The new act also applies to employees of the Social Insurance Institution of Finland.

4 Legislative amendments relevant to interpreting the statistics

- 1.1.1986 The individual early pension (earliest eligibility age 55 yrs) and the early old-age pension (60 yrs) were introduced in the private sector.

The Pensions Act for Performing Artists and Certain Groups of Employees came into force in the private sector.

The earliest eligibility age for unemployment pension was changed back from 55 years to 60 years so that new age groups were no longer covered by the unemployment pension. The next time a new age group was eligible to retire on an unemployment pension was not until 1991 at age 60.

- 1.1.1987 Part-time retirement (earliest eligibility age 60 years) was introduced in the private sector.

- 1.7.1989 The individual early pension (earliest eligibility age 55 yrs), the early old-age pension (58 yrs) and the part-time pension (58 yrs) were introduced in the public sector.

- 1.1.1991 The Seafarers' Pensions Act was amended so that the Seafarer's Pensions Fund was included in the private-sector pay-as-you-go pool.

- 1.1.1994 The earliest eligibility age of the individual early pension was raised from 55 to 58 years (for those born after 1939). At the same time, the conditions for granting an individual early old-age pension were eased somewhat. Correspondingly, the conditions for granting an unemployment pension were tightened.

The earliest eligibility age for the part-time pension was lowered to 58 years in the private sector.

- 1.1.1998 The Pensions Act for Performing Artists and Certain Groups of Employees was reformed to cover all private-sector work. In other words, a so-called contingent employment act came into force which extended the scope of insured persons. Equivalent amendments were also made to public-sector earnings-related pension acts.

- 1.7.1998 The age limit of part-time pension was temporarily lowered from 58 years to 56 years.

- 1.1.2000 The earliest eligibility age of individual early pension was raised from 58 to 60 years (for those born after 1943). In the public sector, the earliest eligibility age

could be 58 years for those born between 1944 and 1946 and 59 years for those born in 1947.

So-called projected pensionable service was removed from the conditions of granting an unemployment pension.

- 1.1.2003 The temporary reduction of the earliest eligibility age for part-time pension was removed and raised back to 58 years for all people born after 1946.
- 1.1.2004 The individual early pension was granted only to persons born in 1943 or earlier. In the public sector, it could also be granted to persons born between 1944 and 1947.
- 1.1.2005 All work that meets the conditions set in the earnings-related pension acts for the insurance obligation of work done between ages 18 and 67 has to be insured, including work done in retirement. Previously, the lower age limit of the employees' pensions acts was 14 years and the obligation to insure ended at the latest when the employee turned 65 years.

Pension accrues for all work done between ages 18 and 67. The person insured for earnings-related pension benefits is entitled to a pension when the pension contingency occurs if the total earnings during the work history exceed the limit laid down by law. Previously, the entitlement to a pension of a person aged under 23 presupposed that the person had 12 months of employment covered by the legislation.

The old-age pension may be drawn flexibly between ages 63 and 68.

Persons born after 1949 are no longer eligible for an unemployment pension.

- 1.1.2010 The eligibility age for part-time pension rose to 60 years for those born after 1952.
- 1.2.2012 A long-term unemployed person born in the 1950s who has turned 62 years could, under certain conditions, be granted an old-age pension without a reduction for early retirement.
- 1.1.2013 The possibility to retire on an early old-age pension was abolished from the earnings-related pension system. The change affected those born in 1952 or later.

The earliest eligibility age for part-time pension rose to 61 years for those born in 1954 or later.

I **Eläkkeellesiirtymisikä**
Pensioneringsålder
Effective retirement age

Kuvio 1. Eläkkeellesiirtymisiän odote

Figur 1. Förväntad pensioneringsålder

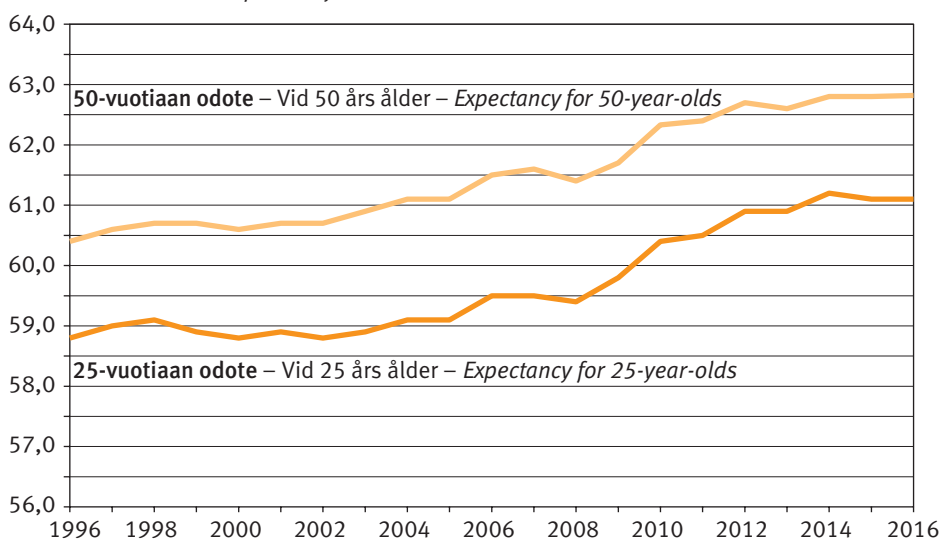
Chart 1. Expected effective retirement age (i.e. expectancy)

Kaikki työeläkkeelle siirtyneet

Alla nya arbetspensionerade

All persons retired on an earnings-related pension

Odote – Förväntad – Expectancy

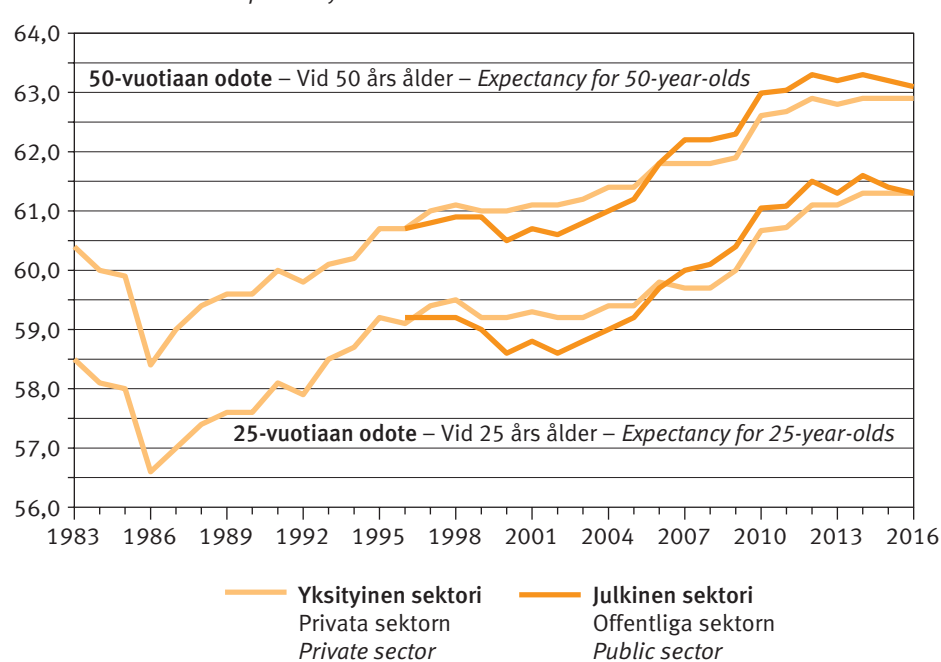

1a. Työeläkkeelle siirtyneet sektoreittain

1a. Nya arbetspensionerade sektorsvis

1a. Persons retired on an earnings-related pension by sector

Odote – Förväntad – Expectancy

Kuvio 2. Eläkkeellesiirtymisiän odote ikäluokittain vuonna 2016

Figur 2. Förväntad pensioneringsålder efter åldersgrupp år 2016

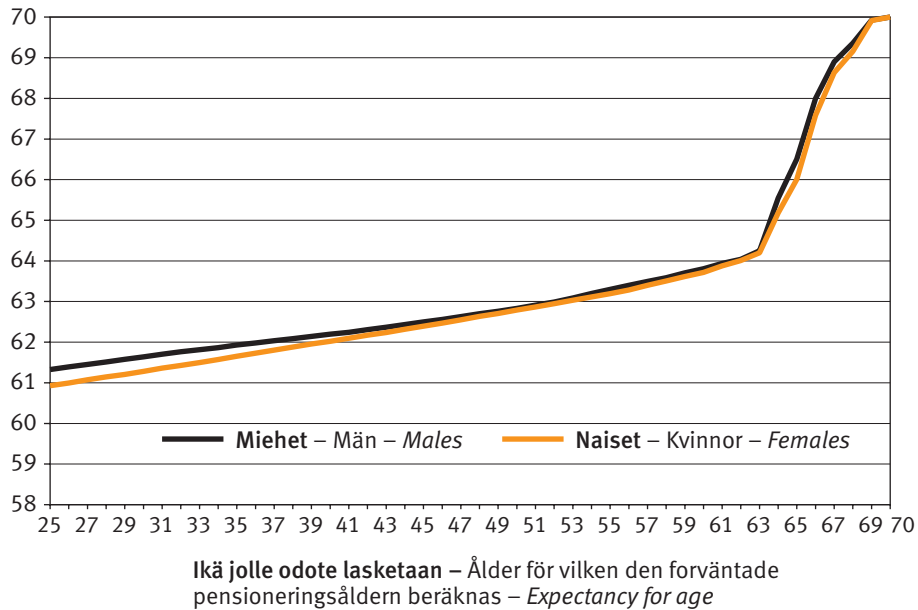
Chart 2. Expected effective retirement age (i.e. expectancy) by age group in 2016

Kaikki työeläkkeelle siirtyneet

Alla nya arbetspensionerade

All persons retired on an earnings-related pension

Odote – Förväntad – Expectancy

Kuvio 3. Eläkkeellesiirtymisiän odote sukupuolittain

Figur 3. Förväntad pensioneringsålder efter kön

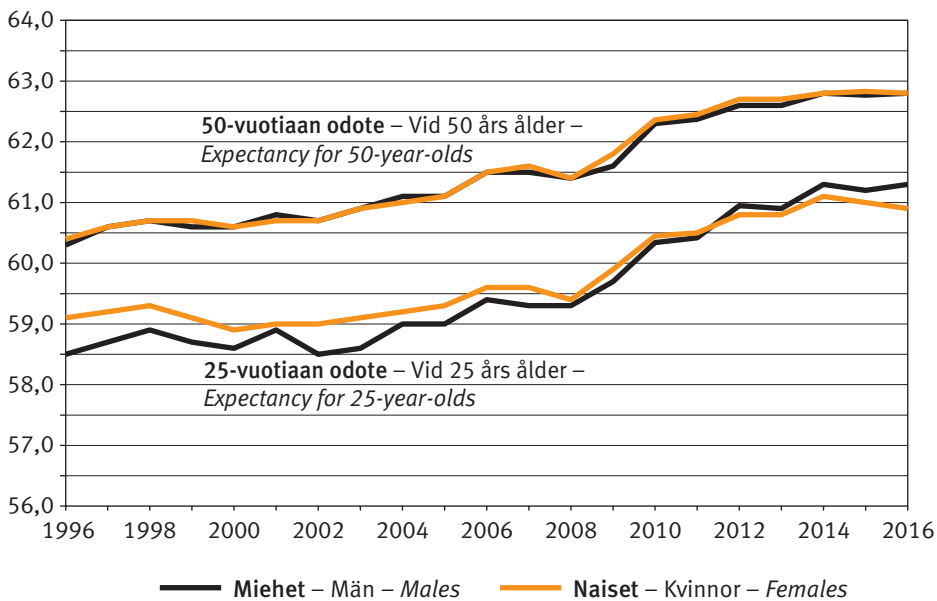
Chart 3. Expected effective retirement age (i.e. expectancy) by gender

Kaikki työeläkkeelle siirtyneet

Alla nya arbetspensionerade

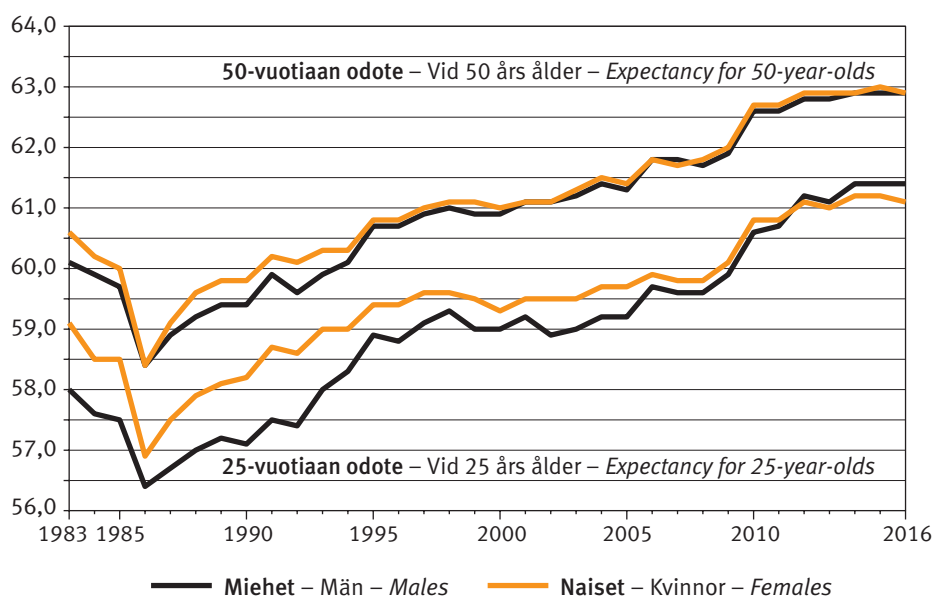
All persons retired on an earnings-related pension

Odote – Förväntad – Expectancy

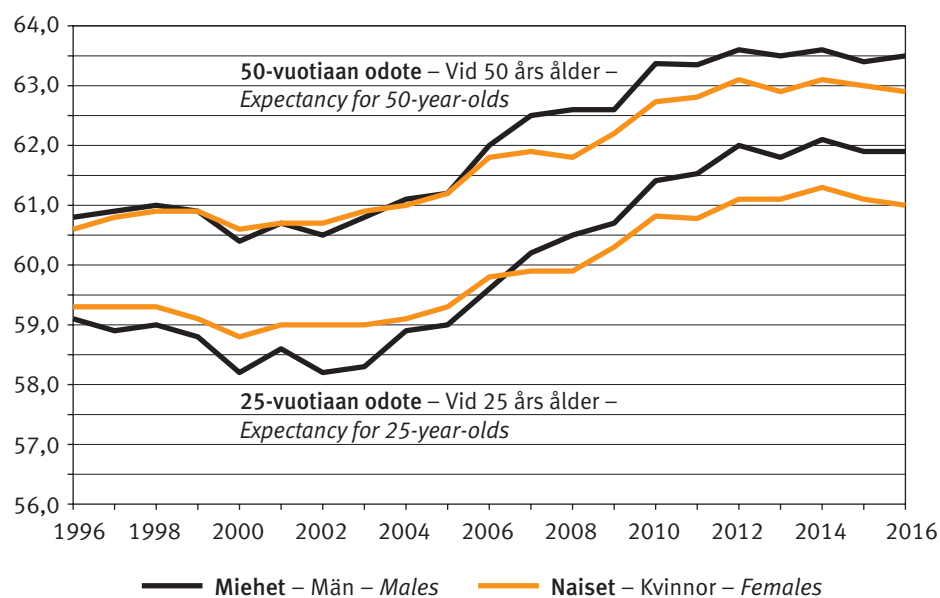
3a. Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet
 3a. Nya pensionerade inom privata sektorn
 3a. Persons retired on a private-sector pension

Odote – Föväntad – Expectancy

3b. Julkisen sektorin eläkkeelle siirtyneet
 3b. Nya pensionerade inom offentliga sektorn
 3b. Persons retired on a public-sector pension

Odote – Föväntad – Expectancy

Kuvio 4. Eläkkeellesiirtymisiän odote, keskiarvo ja mediaani

Figur 4. Förväntad pensioneringsålder, medelålder och median

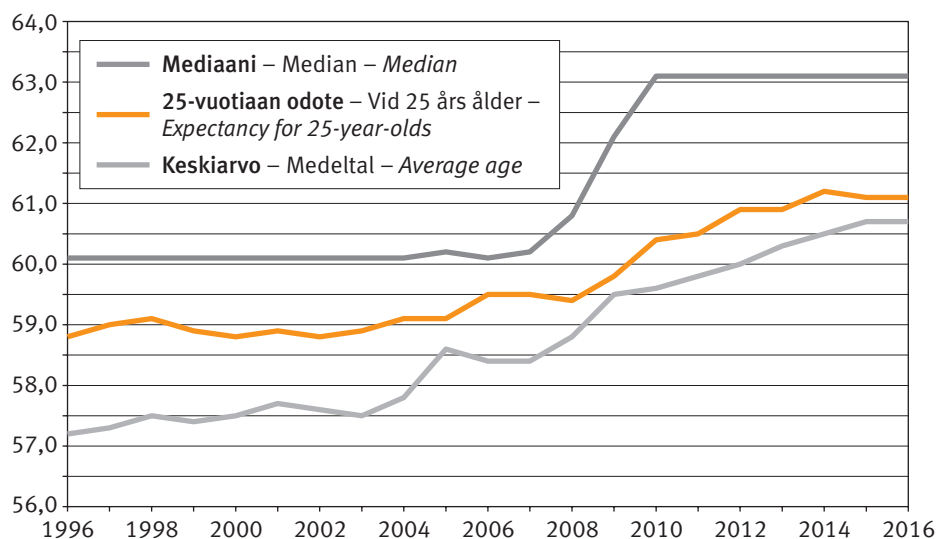
Chart 4. Expected effective retirement age (i.e. expectancy), average and median age

Kaikki työeläkkeelle siirtyneet

Alla nya arbetspensionerade

All persons retired on an earnings-related pension

Ikä – Ålder – Age

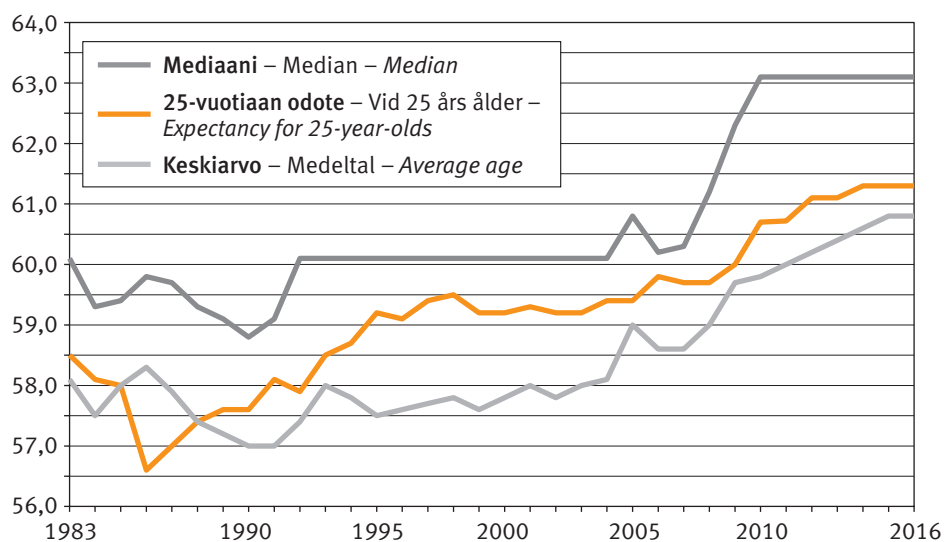

4a. Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet

4a. Nya pensionerade inom privata sektorn

4a. Persons retired on a private-sector pension

Odote – Förväntad – Expectancy

1. Eläkkeellesiirtymisiän odote 25- ja 50-vuotiaille

1. Förväntad pensioneringsålder för 25- och 50-åringar

1. Expected effective retirement age (i.e. expectancy) for 25- and 50-year-olds

	25-vuotiaalle laskettu odote Beräknats för 25-åringar Calculated for age 25			50-vuotiaalle laskettu odote Beräknats för 50-åringar Calculated for age 50		
	Miehet Män Males	Naiset Kvinnor Females	Kaikki Samtliga All	Miehet Män Males	Naiset Kvinnor Females	Kaikki Samtliga All
Kaikki työeläkkeelle siirtyneet – Alla nya arbetspensionerade – All persons retired on an earnings-related pension						
2007	59,3	59,6	59,5	61,5	61,6	61,6
2008	59,3	59,4	59,4	61,4	61,4	61,4
2009	59,7	59,9	59,8	61,6	61,8	61,7
2010	60,3	60,4	60,4	62,3	62,4	62,3
2011	60,4	60,5	60,5	62,4	62,5	62,4
2012	60,9	60,8	60,9	62,6	62,7	62,7
2013	60,9	60,8	60,9	62,6	62,7	62,6
2014	61,3	61,1	61,2	62,8	62,8	62,8
2015	61,2	61,0	61,1	62,8	62,8	62,8
2016	61,3	60,9	61,1	62,8	62,8	62,8
Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom privata sektorn – Persons retired on a private-sector pension						
2007	59,6	59,8	59,7	61,8	61,7	61,8
2008	59,6	59,8	59,7	61,7	61,8	61,8
2009	59,9	60,1	60,0	61,9	62,0	61,9
2010	60,6	60,8	60,7	62,6	62,7	62,6
2011	60,7	60,8	60,7	62,6	62,7	62,7
2012	61,2	61,1	61,1	62,8	62,9	62,9
2013	61,1	61,0	61,1	62,8	62,9	62,8
2014	61,4	61,2	61,3	62,9	62,9	62,9
2015	61,4	61,2	61,3	62,9	63,0	62,9
2016	61,4	61,1	61,3	62,9	62,9	62,9
Julkisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom offentliga sektorn – Persons retired on a public-sector pension						
2007	60,2	59,9	60,0	62,5	61,9	62,2
2008	60,5	59,9	60,1	62,6	61,8	62,2
2009	60,7	60,3	60,4	62,6	62,2	62,3
2010	61,4	60,8	61,1	63,4	62,7	63,0
2011	61,5	60,8	61,1	63,3	62,8	63,0
2012	62,0	61,1	61,5	62,6	63,1	63,3
2013	61,8	61,1	61,3	63,5	62,9	63,2
2014	62,1	61,3	61,6	63,6	63,1	63,3
2015	61,9	61,1	61,4	63,4	63,0	63,2
2016	61,9	61,0	61,3	63,5	62,9	63,1

2. Eläkkeellesiirtymisiin odote, keskiarvo ja mediaani
 2. Förväntad pensioneringsålder, medelålder och median
 2. Expected effective retirement age (i.e. expectancy), average and median

	Miehet – Män – Males			Naiset – Kvinnor – Females			Kaikki – Samtliga – All		
	Odote Förväntad Expectancy	Keskiarvo Medeltal Average age	Mediaani Median Median	Odote Förväntad Expectancy	Keskiarvo Medeltal Average age	Mediaani Median Median	Odote Förväntad Expectancy	Keskiarvo Medeltal Average age	Mediaani Median Median
Kaikki työeläkkeelle siirtyneet – Alla nya arbetspensionerade – All persons retired on an earnings-related pension									
2007	59,3	58,2	60,2	59,6	58,6	60,3	59,5	58,4	60,2
2008	59,3	58,7	60,8	59,4	58,9	60,8	59,4	58,8	60,8
2009	59,7	59,5	62,1	59,9	59,6	62,0	59,8	59,5	62,1
2010	60,3	59,5	63,1	60,4	59,8	63,1	60,4	59,6	63,1
2011	60,4	59,7	63,1	60,5	59,9	63,1	60,5	59,8	63,1
2012	60,9	60,0	63,1	60,8	60,1	63,1	60,9	60,0	63,1
2013	60,9	60,3	63,1	60,8	60,3	63,1	60,9	60,3	63,1
2014	61,3	60,5	63,1	61,1	60,5	63,1	61,2	60,5	63,1
2015	61,2	60,7	63,1	61,0	60,7	63,1	61,1	60,7	63,1
2016	61,3	60,8	63,1	60,9	60,7	63,1	61,1	60,7	63,1
Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom privata sektorn – Persons retired on a private-sector pension									
2007	59,6	58,4	60,3	59,8	58,7	60,3	59,7	58,6	60,3
2008	59,6	58,9	61,3	59,8	59,1	61,1	59,7	59,0	61,2
2009	59,9	59,7	62,3	60,1	59,7	62,2	60,0	59,7	62,3
2010	60,6	59,7	63,1	60,8	59,9	63,1	60,7	59,8	63,1
2011	60,7	59,9	63,1	60,8	60,0	63,1	60,7	60,0	63,1
2012	61,2	60,2	63,1	61,1	60,2	63,1	61,1	60,2	63,1
2013	61,1	60,4	63,1	61,0	60,4	63,1	61,1	60,4	63,1
2014	61,4	60,7	63,1	61,2	60,6	63,1	61,3	60,6	63,1
2015	61,4	60,9	63,1	61,2	60,8	63,1	61,3	60,8	63,1
2016	61,4	60,9	63,1	61,1	60,8	63,1	61,3	60,8	63,1
Julkisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom offentliga sektorn – Persons retired on a public-sector pension									
2007	60,2	58,3	60,1	59,9	58,6	60,2	60,0	58,5	60,1
2008	60,5	58,9	60,6	59,9	58,9	60,6	60,1	58,9	60,6
2009	60,7	59,6	62,1	60,3	59,6	61,6	60,4	59,6	61,8
2010	61,4	59,7	63,1	60,8	60,0	63,0	61,1	59,9	63,1
2011	61,5	60,2	63,1	60,8	60,1	63,1	61,1	60,1	63,1
2012	62,0	60,4	63,1	61,1	60,2	63,1	61,5	60,3	63,1
2013	61,8	60,7	63,1	61,1	60,6	63,1	61,3	60,7	63,1
2014	62,1	61,0	63,1	61,3	60,8	63,1	61,6	60,9	63,1
2015	61,9	61,2	63,1	61,1	61,0	63,1	61,4	61,1	63,1
2016	61,9	61,3	63,1	61,0	61,1	63,1	61,3	61,2	63,1

Eläkkeellesiirtymisiin odote on laskettu 25-vuotiaalle. – Den förväntade pensioneringsåldern har beräknats för 25-åringar. –
 The expected effective retirement age has been calculated for 25-year-olds.

3. Eläkkeelle siirtyneiden keskiarvoikä eläkelajin mukaan
 3. Nya pensionärens genomsnittsålder efter pensionslag
 3. Average age for persons having retired by pension benefit

	Vanhuuseläke – Ålderspension – Old-age pension			Työkyvyttömyyseläke – Sjukpension – Disability pension			Työttö- myys- eläke Arbets- löshets- pension Unemploy- ment pension	Osa-aika- eläke Deltids- pension Part-time pension
	Miehet Män Males	Naiset Kvinnor Females	Kaikki Samtliga All	Miehet Män Males	Naiset Kvinnor Females	Kaikki Samtliga All		
Korjattu – Korrigerat – Corrected 8.6.2017								
Kaikki työeläkkeelle siirtyneet – Alla nya arbetspensionerade – All persons retired on an earnings-related pension								
2007	63,0	63,1	63,0	52,2	52,4	52,3	60,4	59,4
2008	63,2	63,3	63,2	52,1	52,2	52,2	60,3	59,6
2009	63,3	63,4	63,4	52,2	52,1	52,1	60,3	59,7
2010	63,4	63,6	63,5	51,9	52,2	52,0	60,9	59,7
2011	63,4	63,6	63,5	52,0	52,2	52,1	61,7	60,3
2012	63,5	63,6	63,5	52,1	51,7	51,9	-	61,3
2013	63,5	63,7	63,6	51,8	52,0	51,9	-	61,1
2014	63,6	63,8	63,7	52,1	52,0	52,0	-	61,7
2015	63,6	63,8	63,7	52,0	51,8	51,9	-	61,9
2016	~~60,8~~ 63,6	~~60,7~~ 63,8	63,7	51,9	51,6	51,8	-	61,8
Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom privata sektorn – Persons retired on a private-sector pension								
2007	63,6	63,7	63,7	52,3	52,6	52,4	60,4	59,3
2008	63,6	63,7	63,7	52,3	52,4	52,3	60,3	59,5
2009	63,7	63,7	63,7	52,3	52,2	52,3	60,3	59,7
2010	63,7	63,8	63,8	52,0	52,2	52,1	60,9	59,6
2011	63,8	63,8	63,8	52,1	52,3	52,2	61,7	60,2
2012	63,7	63,8	63,7	52,2	51,7	52,0	-	61,2
2013	63,7	63,8	63,8	51,9	51,9	51,9	-	61,0
2014	63,8	63,9	63,9	52,1	51,8	52,0	-	61,6
2015	63,8	64,0	63,9	52,1	51,5	51,8	-	61,8
2016	63,8	64,0	63,9	52,0	51,4	51,7	-	61,8
Julkisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom offentliga sektorn – Persons retired on a public-sector pension								
2007	62,3	63,0	62,7	52,8	53,0	52,9	60,3	59,4
2008	62,9	63,2	63,1	52,7	52,9	52,9	60,3	59,6
2009	63,0	63,4	63,3	53,0	53,0	53,0	60,3	59,8
2010	63,3	63,6	63,5	52,6	53,0	52,9	60,9	59,8
2011	63,3	63,8	63,6	53,1	53,0	53,0	61,7	60,5
2012	63,4	63,7	63,6	53,0	52,4	52,6	-	61,4
2013	63,5	63,8	63,7	52,7	53,0	52,9	-	61,2
2014	63,5	63,9	63,8	53,3	53,0	53,1	-	61,8
2015	63,5	64,0	63,8	53,2	52,9	53,0	-	61,9
2016	63,6	64,0	63,8	53,1	52,9	53,0	-	61,9

II Työeläkkeelle siirtyneet

Nya arbetspensionerade

*Persons retired on
an earnings-related
pension*

Kuvio 5. Työeläkkeelle vuonna 2016 siirtyneet

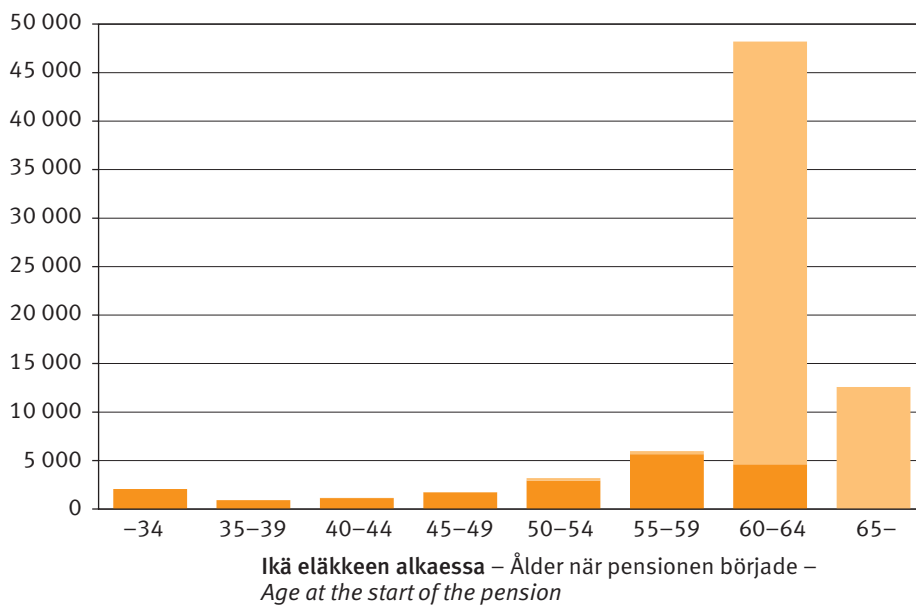
Figur 5. Nya arbetspensionerade år 2016

Chart 5. Persons having retired on an earnings-related pension in 2016

5a. Kaikki ikäryhmittäin

5a. Alla efter åldersgrupp

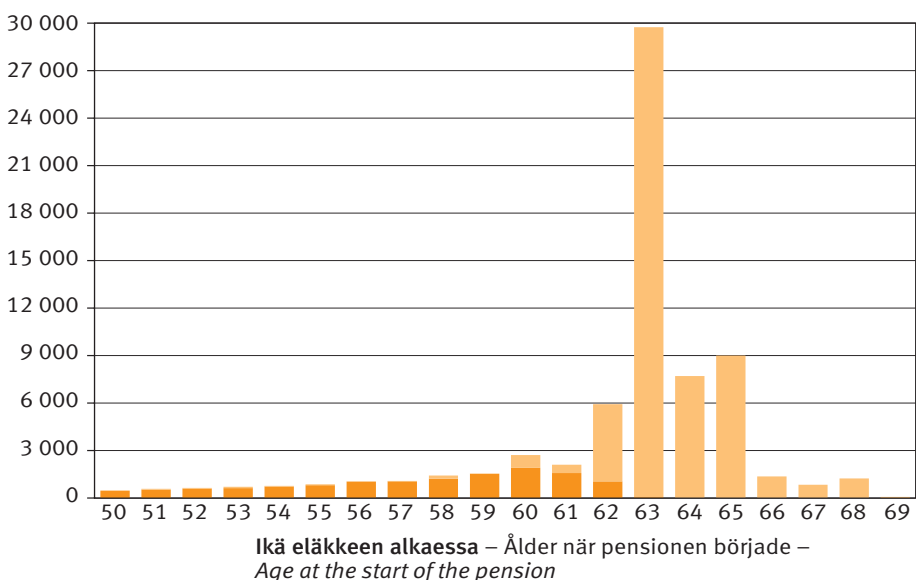
5a. All persons by age group

5b. 50–69-vuotiaat yksivuotisikäluokittain

5b. 50–69-åriga efter ettåriga åldersgrupper

5b. 50–69-year-olds by one-year age groups

Vanhuuseläkkeelle siirtyneet –
 Nypensionerade med ålderspension –
 Persons having retired on an old-age
 pension

Muulle eläkkeelle siirtyneet –
 Nypensionerade med andra pensionsslag –
 Persons having retired on some other
 type of pension

Kuvio 6. Työeläkkeelle vuosina 2015 ja 2016 siirtyneet 50–69-vuotiaat iän mukaan

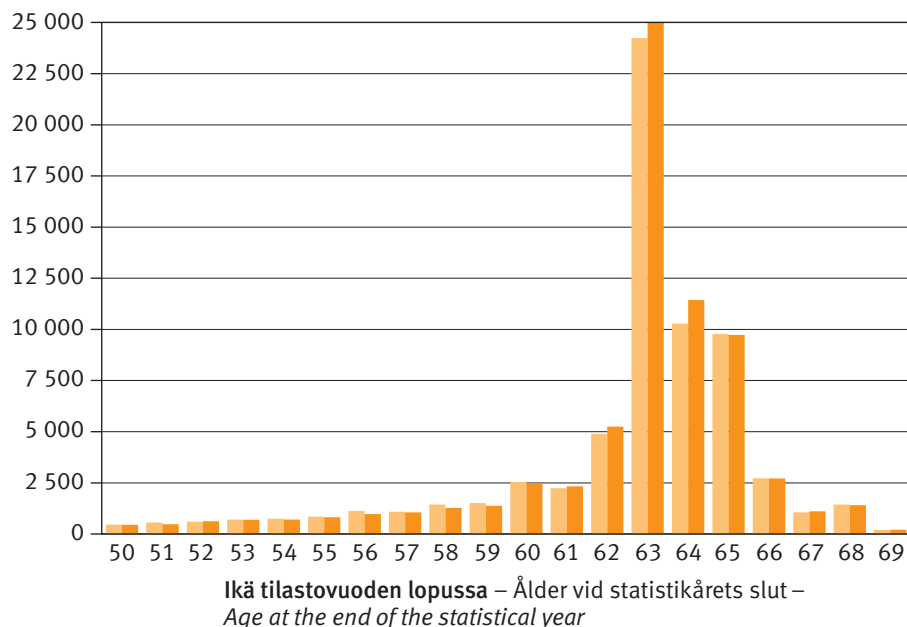
Figur 6. Nya 50–69-åriga arbetspensionerade efter ålder åren 2015 och 2016

Chart 6. Persons having retired on an earnings-related pension, aged 50–69, in 2015 and 2016 by age

6a. Lukumäärä

6a. Antal

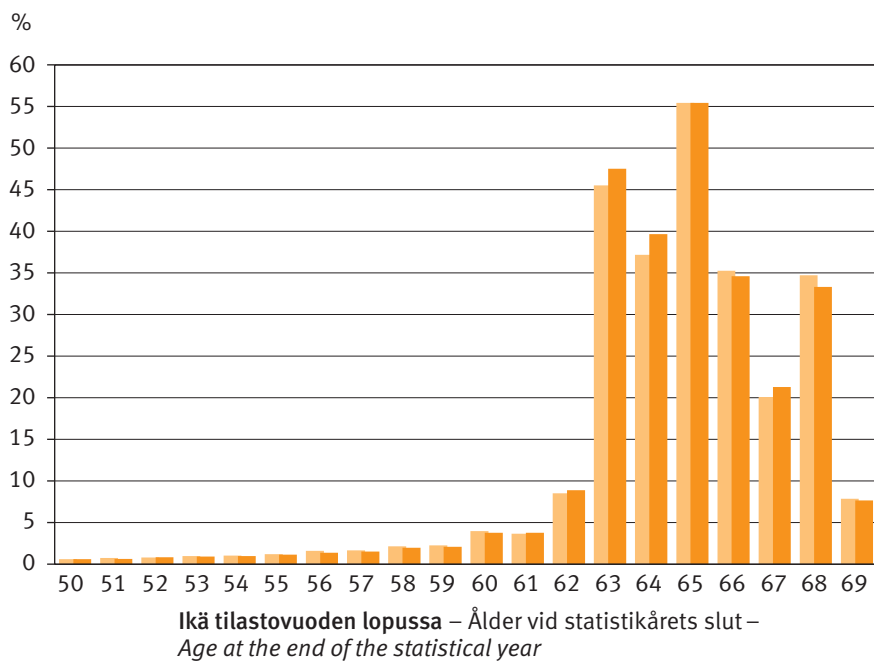
6a. Number

6b. Osuus työeläkevakuutetuista

6b. Andel av arbetspensionsförsäkrade

6b. Share of the insured

2015 2016

Kuvio 7. Työeläkkeelle vuonna 2016 siirtyneet 50–69-vuotiaat sukupuolen mukaan

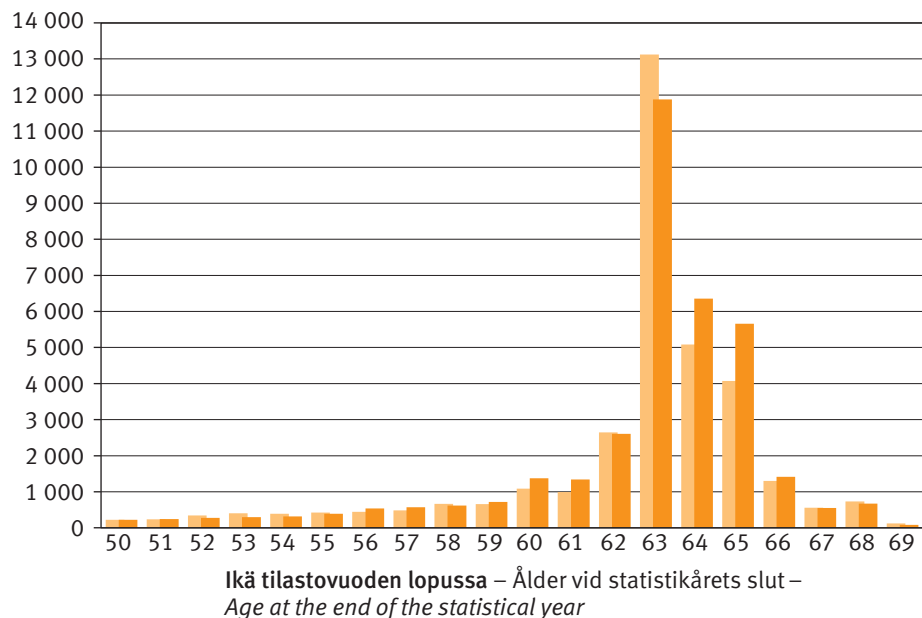
Figur 7. Nya 50–69-åriga arbetspensionerade år 2016 efter kön

Chart 7. Persons having retired on an earnings-related pension, aged 50–69, in 2016 by gender

7a. Lukumäärä

7a. Antal

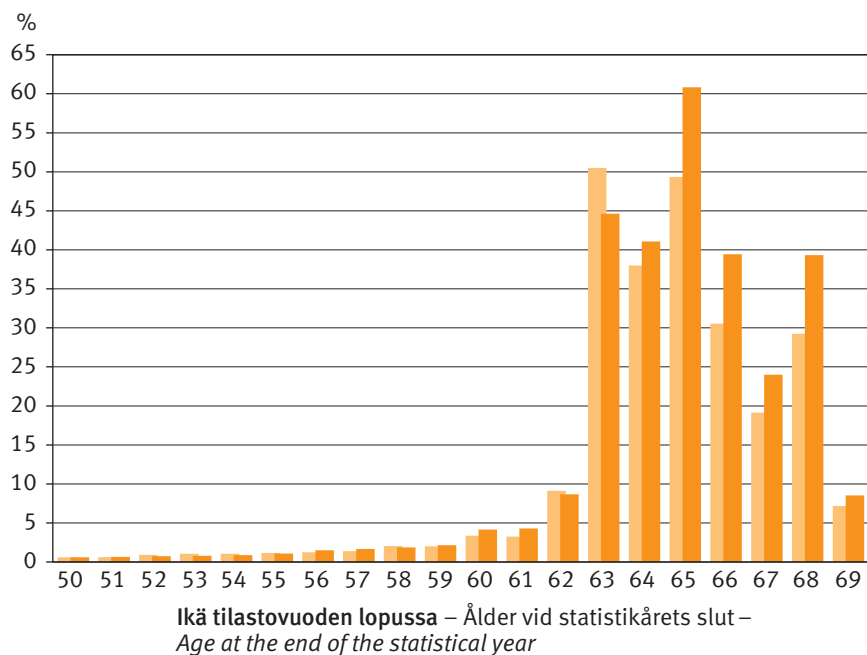
7a. Number

7b. Osuus työeläkevakuutetuista

7b. Andel av arbetspensionsförsäkrade

7b. Share of the insured

Miehet – Män – Males

Naiset – Kvinnor – Females

4. Työeläkkeelle siirtyneet eläkelajin mukaan

4. Nya arbetspensionerade efter pensionsslag

4. Persons having retired on an earnings-related pension by pension benefit

	Vanhuuseläke Ålderspension <i>Old-age pension</i>	Varhennettu vanhuuseläke Förtida ålderspension <i>Early old-age pension</i>	Työkyvyttömyyseläke Sjukpension <i>Disability pension</i>	Työttömyyseläke Arbetslöshetspension <i>Unemployment pension</i>	Maatalouden erityiseläke Specialpension för lantbruksföretagare <i>Special pension for farmers</i>	Kaikki eläkkeelle siirtyneet Alla nypensionerade <i>All new retirees</i>	Osa-aika-eläkkeelle siirtyneet Nya deltids-pensions-tagare <i>New part-time pension recipients</i>
	Kaikki Samtliga <i>All</i>						
Kaikki työeläkkeelle siirtyneet – Alla nya arbetspensionerade – <i>All persons retired on an earnings-related pension</i>							
2007	28 050	2 377	25 422	12 430	1 081	66 722	6 693
2008	33 672	2 822	25 574	12 017	1 136	72 116	7 037
2009	43 510	2 889	23 870	11 484	1 025	79 637	8 565
2010	44 112	2 532	22 898	3 253	613	70 741	9 813
2011	46 694	2 486	22 983	1 303	687	71 591	6 750
2012	48 005	2 574	20 457	-	645	69 070	3 745
2013	52 286	2 695	20 383	-	647	73 266	5 034
2014	50 826	869	18 806	-	741	70 324	3 381
2015	54 827	115	18 649	-	627	74 048	3 706
2016	56 764	157	18 834	-	235	75 791	4 934
Yksityisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom privata sektorn – <i>Persons retired on a private-sector pension</i>							
2007	23 750	1 622	23 394	12 218	1 081	60 217	3 901
2008	30 091	1 989	23 583	11 835	1 136	66 388	4 145
2009	39 487	2 403	22 042	11 309	1 025	73 630	5 500
2010	40 192	2 389	21 068	3 205	613	64 957	5 811
2011	42 721	2 332	21 220	1 292	687	65 857	3 806
2012	44 134	2 434	18 900	-	645	63 647	3 806
2013	48 439	2 560	18 805	-	647	67 849	2 830
2014	47 100	730	17 327	-	741	65 127	1 873
2015	50 383	5	17 034	-	627	67 999	1 958
2016	51 860	4	17 185	-	235	69 244	2 564
Julkisen sektorin eläkkeelle siirtyneet – Nya pensionerade inom offentliga sektorn – <i>Persons retired on a public-sector pension</i>							
2007	15 845	2 271	14 242	6 028	.	36 005	2 818
2008	18 651	2 427	14 475	5 962	.	38 967	2 909
2009	23 660	1 724	13 578	5 872	.	43 005	3 101
2010	25 031	1 202	13 191	1 661	.	39 838	4 031
2011	27 148	1 249	13 358	538	.	41 026	2 966
2012	27 885	1 267	11 900	-	.	39 785	1 576
2013	30 988	1 410	12 030	-	.	43 008	2 214
2014	30 612	494	11 270	-	.	41 876	1 519
2015	33 421	120	11 321	-	.	44 732	1 758
2016	35 131	162	11 454	-	.	46 568	2 377

Vanhuuseläkkeissä ovat mukana vain suoraan tai osa-aika-eläkkeeltä vanhuuseläkkeelle siirtyneet, eivät ns. jatkoeläkkeet. – I ålderspensionerna ingår endast nypensionerade som gått i ålderspension direkt eller efter deltids-pension, inte s.k. fortsatta pensioner. – *The old-age pensions include only persons who have retired directly on an old-age pension or from a part-time pension to an old-age pension, not so-called continued pensions.*

III Työeläkevakuutetut

Arbetspensionsförsäkrade

*Persons insured for
earnings-related
pension benefits*

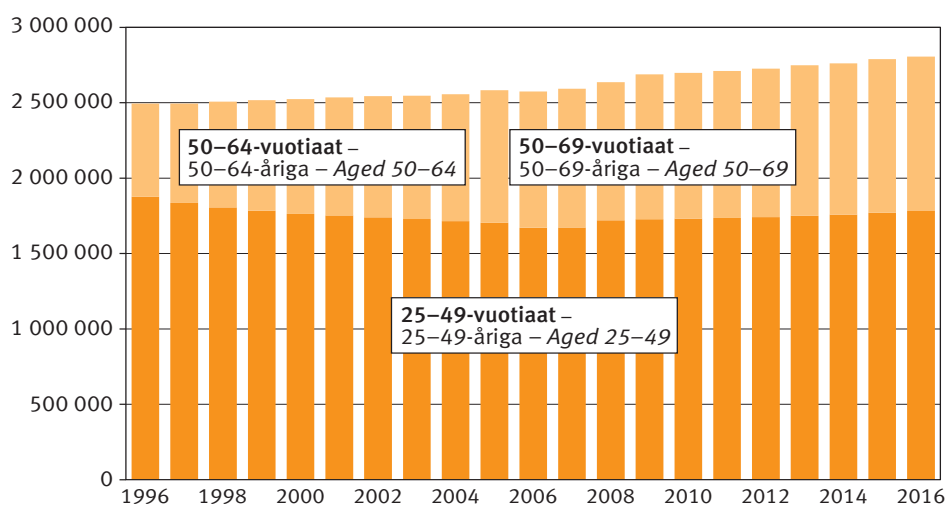

Kuvio 8. Työeläkevakuutetut ikäryhmittäin

Figur 8. Arbetspensionsförsäkrade efter åldersgrupp

Chart 8. Persons insured for earnings-related pension benefits by age group

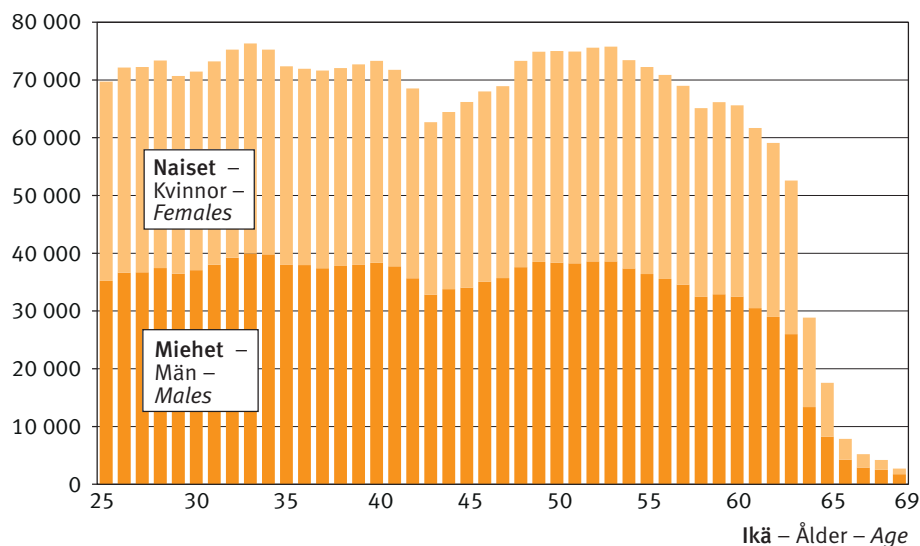

Vuoden 2004 loppuun yleinen eläkeikä oli 65 vuotta. – Till slutet av år 2004 var den allmänna pensionsåldern 65 år – Until the end of 2004 the general retirement age was 65 years.

Kuvio 9. Työeläkevakuutetut iän mukaan 1.1.2016

Figur 9. Arbetspensionsförsäkrade efter ålder 1.1.2016

Chart 9. Persons insured for earnings-related pension benefits by age at 1.1.2016

Kuvioissa työeläkevakuutetut sisältävät ne eläkeoikeuden piiriin kuuluvat henkilöt, jotka eivät saa eläkettä (pl. osaaikaeläke). Ikä on ikä tilastovuoden lopussa. – I graferna inkluderar de arbetspensionsförsäkrade som omfattas av pensionsrätten och som inte får pension (exklusive deltidspension). Åldern är åldern vid statistikårets slut. – In the graphs the persons insured for earnings-related pension benefits include persons who are covered by pension rights and who do not receive a pension (not including part-time pension). Age is age at the end of the statistical year.

ELÄKETURVAKESKUKSEN TILASTOJA

Eläketurvakeskus on lakisääteinen työeläketurvan kehittäjä, asiantuntija ja yhteisten palvelujen tuottaja. Tilastoja-sarjassa julkaistaan tilastotietoja eläketurvan eri alueilta. Tilastot perustuvat eläkejärjestelmän rekisteritietoihin.

STATISTIK FRÅN PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Pensionsskyddscentralen är ett lagstadgat expertorgan som utvecklar arbetspensionsskyddet och producerar gemensamma tjänster för det. I serien Statistik publiceras statistik om olika områden inom pensionskyddet. Statistiken bygger på pensionssystemets registeruppgifter.

STATISTICS FROM THE FINNISH CENTRE FOR PENSIONS

The Finnish Centre for Pensions is a developer, expert and joint service producer of statutory pension provision. The Statistics series includes statistics from the various areas of pension provision. The statistics are based on register data of the pension system.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN